

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

KATEDRA NEDERLANDISTIKY

Nizozemština pro hospodářskou praxi

Studijní rok 2013/2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Spreken is Zilver... of Schola Ludus

Vedoucí práce: Drs. Bas Hamers

Vypracovala: Markéta Šemberová

Olomouc 2014

Verklaring

Ik verklaar dat ik mijn bachelor scriptie zelfstandig heb geschreven en dat ik alle bronnen vermeld heb.

In Olomouc, 23.4.2014

Markéta Šemberová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje.

V Olomouci, dne 23.4.2014

Markéta Šemberová

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Drs. Basu Hamersovi, za vedení mé práce, ochotu, kritiku, trpělivost a podporu. Dále bych ráda poděkovala Sielu van der Ree, který mi poskytl cenné informace týkající se tématu této práce. Dále bych ráda poděkovala ochotným pracovníkům na pedagogické fakultě, kteří mi poskytli potřebnou literaturu. V poslední řadě bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu.

Ik wil graag mijn dank uitspreken aan de begeleider van mijn bachelorscriptie Drs. Bas Hamers voor begeleiding, bereidwilligheid, kritiek, geduld en steun. Verder dank ik ook Siel van der Ree, die waardevolle informatie aan mij heeft gestuurd. Mijn dank gaat ook uit naar de behulpzame medewerkers van de pedagogische fakulteit voor de nodige materialen en literatuur. Ten slotte wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor hun steun.

INHOUD

INLEIDING	1
1. <u>INLEIDING TOT SPREKEN IS ZILVER...</u>	3
1.1. Waarom is <i>Spreken is Zilver...</i> ontwikkeld?	3
1.2. Waarom is het boek ontwikkeld voor buitenlanders?	4
1.3. Wat maakt <i>Spreken is Zilver...</i> verschillend van de andere leerboeken?	4
1.4. Waarom is <i>Spreken is Zilver...</i> spannend en interessant?	5
1.5. Wat maakt de lessen verschillend van de traditionele lessen?	6
2. <u>JAN AMOS COMENIUS</u>	7
2.1. Wie is Jan Amos Comenius?	7
2.2. Visie van Comenius op pedagogie	8
2.2.1. <u>Er zijn drie doelen / perioden die Comenius heeft beschreven</u>	8
2.2.2. <u>Comenius heeft ook een systeem voor het onderwijs gemaakt (Didactica Magna)</u>	8
2.2.3. <u>De principes van Comenius</u>	9
2.3. Belangrijkste didactische ideeën en boeken van J.A. Comenius	9
2.4. Comenius' laatste jaren in Amsterdam	10
2.5. <i>Schola Ludus seu encyclopaedia viva</i>	12
2.6. Ideeën en grote invloed op het huidige onderwijs	12
2.7. Comenius' principes en <i>Spreken is Zilver</i>	13
3. <u>ANALYS VAN DE OEFENINGEN GEBRUIKT IN SPREKEN IS ZILVER</u>	15
3.1. Methoden bepalen de soort oefeningen	15
3.1.1. <u>Methode met gebruik van grammatica en vertalingen</u>	16
3.1.2. <u>Directe methode</u>	17
3.1.3. <u>Audio-Orale methode</u>	18
3.1.4. <u>Audio-Visuele methode</u>	19
3.1.5. <u>Communicatiemethode</u>	21
3.1.6. <u>Audio-Lexikale Methode</u>	21
3.1.7. <u>Verschillende typen oefeningen</u>	22
3.1.7.1. <u>Imitatieoefeningen</u>	23
3.1.7.2. <u>Substitutieoefeningen</u>	23
3.1.7.3. <u>Dialogoefeningen</u>	25
3.1.7.4. <u>Linkmethode</u>	26
3.1.7.5. <u>Antoniemen, Synoniemen, Logisch verbinding</u>	27
3.2. Herhaling van oefeningen	28
3.2.1. <u>Oefenen van het fonologische systeem</u>	28
3.2.2. <u>Oefeningen gebaseerd op de linguïstische structuren</u>	29
3.2.3. <u>Oefeningen voor herhaling van woordenschat</u>	30
3.2.4. <u>Oefeningen gebaseerd op uitspraak</u>	30
3.2.5. <u>Luisteroefeningen</u>	31

3.2.6.	<u>Lezen</u>	32
3.3.	Docentenhandleiding – adviezen en praktische informatie over	
	<i>Spreken is Zilver</i>	32
4.	<u>TAALLEREN EN TAALACTIVATIE</u>	37
4.1.	Strategieën van het proces van taalleren	37
4.1.1.	<u>Geheugenstrategie</u>	37
4.1.2.	<u>Cognitieve strategie</u>	37
4.1.3.	<u>Compensatiestrategie</u>	38
4.1.4.	<u>Metacognitieve strategie</u>	38
4.1.5.	<u>Affectieve strategie</u>	38
4.1.6.	<u>Sociale strategie</u>	39
4.2.	Hoe kunnen we de taal verbeteren?	39
4.2.1.	<u>NVT – Nederlands als Vreemde Taal</u>	39
4.2.2.	<u>N2T – Nederlands als Tweede Taal</u>	40
4.3.	Activatie en oefenen van de taal	41
4.3.1.	<u>Luisteren</u>	41
4.3.2.	<u>Spreken</u>	41
4.3.3.	<u>Schrijven</u>	42
4.3.4.	<u>Lezen</u>	42
4.3.5.	<u>Woordenschat</u>	42
4.3.6.	<u>Vertalen</u>	43
4.4.	Als we de taal willen oefenen, gebruiken we drie activiteiten	43
4.4.1.	<u>Oefenen</u>	44
4.4.2.	<u>Productie</u>	44
4.4.3.	<u>Begrip van de vreemde taal</u>	44
	<u>CONCLUSIE</u>	46
	<i>Literatuurlijst</i>	48
	<i>Bijlages</i>	50
	<i>Resumé v češtině</i>	54
	<i>English Abridgement</i>	55
	<u>ANOTACE</u>	57
	<u>Krátká charakteristika</u>	57

INLEIDING

In de loop van de tijd ben ik al met veel talen begonnen en dus ken ik verschillende methoden van het taalleren. Meestal gebruiken de docenten in de scholen methoden zoals zo genoemde ‘uit het hoofd leren’-methoden die vermoeiend en langzaam kunnen zijn. Andere docenten gebruiken visuele methoden, meestal met behulp van het internet of kleine films met de inhoud van het curriculum, dat de docent moet volgen. Het kan interessant zijn, aan de andere kant hebben de studenten dan de docenten niet nodig. De bedoeling van de methode van *Spreken is Zilver...* is anders, want niemand hoeft iets uit het hoofd te leren en bovendien gaat alles heel snel en de samenwerking tussen de docent en studenten is een hoofdfactor van leuke lessen. Maar toch is het afhankelijk van de studenten, want elke student heeft een ander type geheugen.

In deze scriptie zal ik me in het eerste hoofdstuk bezighouden met de inleiding tot het Nederlandse leerboek *Spreken is Zilver....* Dit leerboek werd ontwikkeld voor immigranten in Nederland die snel Nederlands willen leren. Één van de auteurs van *Spreken is Zilver...* is Siel van der Ree, en ik zal de achtergrond en ontwikkeling van het boek bespreken. Ik zal vragen stellen zoals ‘Waarom is *Spreken is Zilver...* ontwikkeld? Waarom is het ontwikkeld voor buitenlanders?’ Verder zal ik me bezighouden met de vragen: ‘Waarom is het verschillend van andere leerboeken voor immigranten? Wat maakt het speciaal?’ En ten slotte interesseer ik me in: ‘Wat maakt de lessen spannender dan traditionele taallessen?’

Het leerboek wordt gebruikt aan de Palacký Universiteit op de afdeling neerlandistiek en daarom ben ik er ook in geïnteresseerd om onderzoek te doen naar de geschiedenis en ontwikkeling van *Spreken is Zilver....*

In het tweede hoofdstuk ga ik me richten op de pedagogische methoden die in *Schola Ludus* gebruikt worden. Het boek *Schola Ludus*, van Jan Amos Comenius, dat 350 jaar oud is, maar waarvan de methoden die erin uitgelegd worden vergelijkbaar zijn met moderne didactische methoden. Jan Amos Comenius was de eerste pedagoog die het onderwijs wilde veranderen en die nieuwe moderne methoden van leren geïntroduceerd heeft. Daarom zal ik de ideeën en principes van Jan Amos Comenius vergelijken met de ideeën van het team van Siel van der Ree en er een analyse van maken. Ik zal me focussen op de typische oefeningen van

Spreken is Zilver..., zoals antoniemen vs. synoniemen, het dramatiseren van de oefeningen, enz. En dit zal ik ook vergelijken met de ideeën van *Schola Ludus*. Maar *Schola Ludus* is niet de hele naam van dit boek, want de juiste naam is ‘*Schola ludus seu Encyclopaedia viva*’. De naam zegt het al, Comenius heeft een school geïntroduceerd, waar studenten leren met behulp van toneelstukken.

In het derde hoofdstuk zal ik de didactische methoden van *Spreken is Zilver...* analyseren. Ik zal me bezighouden met de verschillende oefeningen uit het leerboek en ik zal ze analyseren. Ik zal uitleggen waarom studenten zo snel een passieve kennis van het Nederlands verkrijgen en welke oefeningen de passieve kennis helpen op te bouwen. Ik zal me bezighouden met didactische methoden zoals het dramatiseren, luisteren met de ogen dicht naar een docent die een lange tekst leest, gebaren en ten slotte luisteroefeningen met native speakers gecombineerd met afbeeldingen in een plaatjesboek. In het laatste deel hou ik me bezig met hulpadviezen van de docentenhandleiding en praktische verduidelijkingen.

In het laatste hoofdstuk hou ik me bezig met taalleren en taalactivatie. Deze twee zijn de belangrijkste aspecten voor *Spreken is Zilver...*. Ik hou me bezig met aspecten zoals welke strategieën tijdens taalleren gebruikt worden en wat kan verschil maken tussen NT2 en NVT. Met NT2 en NVT bespreek ik ook verschillen tussen hun taalactivatie en welke aspecten gebruikt worden tijdens het activeren van de vreemde taal. Ten slotte beschrijf ik hoe we de vreemde of tweede taal kunnen oefenen en verbeteren.

1. INLEIDING TOT SPREKEN IS ZILVER... ¹

1.1 Waarom is *Spreken is Zilver...* ontwikkeld?

Spreken is Zilver... werd ontwikkeld uit noodzaak in het begin van de 80-er jaren. In deze periode waren er in Nederland veel buitenlandse kinderen. Speciaal voor deze kinderen heeft Siel van de Ree met zijn team *Spreken is Zilver...* geschreven. De kinderen van de immigranten hadden moeilijkheden in het vervolgonderwijs en dus grotendeels ook om samen te werken met native speakers. Siel van de Ree begon met een onderzoek, op basis waarvan hij het volgende heeft ontdekt:

Het accent van het leren was gelegd op de snelheid van het leren dus hoe snel de kinderen Nederlands kunnen spreken. Maar leerlingen hadden daarom een probleem met het begrijpen van uitdrukkingen van de native speakers en natuurlijk ook met de inhoud daarvan. Ze konden geen Nederlands begrijpen, ze konden gewoon de geleerde zinnen nazeggen.

De kinderen van immigranten hadden ook moeilijkheden met integratie in een klas. Hun ouders kwamen meestal uit Azië of Afrika en hebben dus een andere culturele achtergrond. Daarom moesten ze ook de culturele achtergrond leren kennen. Ze moesten ook de gebaren en goede manieren begrijpen, anders kunnen ze niet integreren in de maatschappij. De leerlingen hadden ook heel vaak moeilijkheden met grammatica. Ze kenden wel de regels, maar ze konden ze eigenlijk niet gebruiken. Er was meer aandacht voor hoe de taal in elkaar zit, dan voor het gebruik ervan. De leerlingen moesten veel woorden uit het hoofd leren maar soms begrepen ze de betekenis niet. Daarom hadden ze iets geleerd dat ze niet konden gebruiken.

Het resultaat van het onderzoek was de ontwikkeling van een nieuw systeem voor het zinvolle leren en studies. Siel van de Ree heeft ook met andere collega's samengewerkt en heeft besloten een audio-lexicale methode te ontwikkelen.

¹ Alle informatie heb ik gekregen van een privé mail van Siel van der Ree. De mail staat in bijlage nummer 1.

1.2 Waarom is het boek ontwikkeld voor buitenlanders?

Eerst was *Spreken is Zilver...* ontwikkeld voor kinderen, gastarbeiders en later ook voor immigranten, dat betekent dat het boek een echte NT2-methode² was geworden. Siel van de Ree zei, dat je de doeltaal op een makkelijke manier kan leren in het land, waar de taal de voertaal is. ‘Dan is de taal een dagelijks onderdeel van het leven geworden.’ (zie privé mail van Siel van der Ree, bijlage nummer 1) zei de auteur over taalleren. Later werd de methode ook voor academische doeleinden gebruikt. Studenten uit andere landen hebben interesse getoond en daarom wordt *Spreken is Zilver...* gebruikt in Moskou, Indonesië (Surabaya en Jakarta), Brazilië (Castrolanda), België, de Nederlandse Antillen, Duitsland (Gronau), Engeland (London en Ipswich), Spanje (Alicante), Polen (Zary – daar wordt de Duitse versie van *Spreken is Zilver...* gebruikt – Reden ist silber) en Tsjechië (Olomouc).

1.3 Wat maakt *Spreken is Zilver...* verschillend van de andere leerboeken?

De verschillen zitten vooral in de vorm, die het boek heeft. De uitgangspunten zijn de werkvormen en gekozen oefeningstypen. De uitgangspunten tijdens de ontwikkeling van *Spreken is Zilver...* waren de leerlingen en hun vermogens. ‘Hoe snel kunnen de leerlingen de taal en de cultuur leren?’ was de belangrijkste vraag voor de ontwikkeling van de methode.

De werkvormen waren een beetje breder. De bedoeling van *Spreken is Zilver...* was ook om teamwork te leren. Daarom ontstond ook het idee om muziek, drama en oefeningen op basis van grammatica te gebruiken. De auteurs hebben inspiratie van James Asher³, USA, gekregen. Asher heeft TPR, de zo genoemde Total Physical Response, geïntroduceerd en Van der Ree’s team heeft dit dan ook gebruikt. TPR betekent leren door luisteren en meedoen. Daarom is ook één van de oefeningen, genoemd Gebaren, gebruikt op deze manier. De docent zegt bijvoorbeeld ‘Pssst’ en legt een vinger op zijn lippen en de studenten herhalen het na hem.

² NT2 – Nederlands als tweede taal. Zie hoofdstuk 4.

³ Dr. James Asher is een emeritus professor van psychologie in San José State University . Hij heeft TPR geïntroduceerd. <https://www.tpr-world.com/>

De oefeningstypen vloeien voort uit de werkvormen. In tabel 1.1 zien we de verschillende oefeningen gebruikt in *Spreken is Zilver...* met voorbeelden van de oefeningen.⁴

Tabel 1.1:

Lexiconstructuur – oefeningen <ul style="list-style-type: none"> Begrip van de betekenis 	Antoniemen, Synoniemen, gemeenschappelijke kenmerken, samenstellingen, afleidingen
Lexicale combinatie – oefeningen <ul style="list-style-type: none"> Gebruik in een zin 	Voorspelbaarheid, valentie, vaste verbindingen, verbindingswoorden, woordvormen: verbuiging & vervoeging
Contextstructuur – oefeningen <ul style="list-style-type: none"> Gebruik in een tekst 	Combineerbaarheid, sequenties, verbindingswoorden, soorten zinnen, soorten teksten
Het verloop van receptief naar productief	Gedemonstreerd met een oefentype
Werk voor meer gevorderen	Voorbeelden van moeilijker taalgebruik

Doel was zo snel mogelijk de taal te leren zonder uit het hoofd te leren met het accent op begrip.

1.4 Waarom is *Spreken is Zilver...* spannend en interessant?

De docent is natuurlijk de hoofdfactor van de hele les, maar studenten moeten veel vaak samenwerken en dat maakt lessen spannend. Als studenten bijvoorbeeld een verhaal moeten dramatiseren, kan dat de les interessant maken. Ook de muziek gebruikt in de les maakt de lessen spannender, want de leerling kan de melodie van het nieuwe liedje thuis zingen en wil natuurlijk ook de woorden kennen.

⁴ http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/De_ALM_oefentypologie.html

1.5 Wat maakt de lessen verschillend van de traditionele lessen?

Docenten hebben de Docentenhandleiding en als ze zich hieraan houden dan gaat de les in een andere richting dan de traditionele lessen. De docent kan bijvoorbeeld het huiswerk controleren als hij het laat doornemen door de studenten en gewoon luistert naar de fouten, die hij natuurlijk uitlegt. Hij moet ook discussies stimuleren, zoals over zijn weekend en wat hij gedaan heeft, dan wil hij ook weten wat studenten hebben gedaan en met behulp van ‘*Brainstorming*’ leren de studenten nieuwe woorden en spreekwoorden. Hij gebruikt ook veel drama en muziek. Dat gebeurt in de traditionele lessen niet. Normaal gezien praten de docenten in de traditionele les niet over hun weekend met de studenten. Ze doen grammatica-oefeningen of oefeningen met nieuwe woorden, of ze luisteren naar de luisteroefeningen die meestal gaan over eten, drinken, films, muziek of plannen voor het weekend. Aan de andere kant hebben de docenten met *Spreken is Zilver...* samen met de studenten discussies, die meer natuurlijk zijn en die iets te maken hebben met het echte leven.

2. JAN AMOS COMENIUS

In mijn scriptie houd ik me bezig met de analyse van specifieke oefeningen van Spreken is Zilver... behulp van de methoden van Comenius. In dit hoofdstuk wilde ik graag schrijven over het leven van Comenius, zijn belangrijkste ideeën, boeken en principes, die hij heeft geïntroduceerd. Ten slotte wilde ik graag ook bespreken welke invloed Comenius op Spreken is Zilver... heeft wat betreft didactische methoden en principes.

2.1 Wie is Jan Amos Comenius?

Jan Amos Comenius was een pedagoog uit Tsjechië. Hij werd geboren op 28 maart 1592 in Komna, in Oost-Moravië. Hij is één van de grootste en meest belangrijke Tsjechen. Zijn vader was van beroep molenaar en dus was zijn familie financieel veilig. Hij was ook lid van de protestantse Moravische Gemeenschap. Toen Jan Amos Comenius 12 was, stierven zijn ouders en dus werd hij wees. Zijn familie in Straznice heeft hem opgenomen en hij ging in Prerov studeren. Daarna werd hij door de Universiteiten in Herborn en Heidelberg aanvaard, waar hij theologie en filosofie heeft gestudeerd. Na vier jaren van studies in Duitsland keerde Jan Amos Comenius terug naar Tsjechië, waar hij eerst rector in Prerov werd en in 1618 leraar in het Silesische Fulnek. In 1620, door de situatie veroorzaakt door de Slag bij de Witte Berg, moest Jan Amos Comenius zich schuilhouden. Hij was een strenge protestant en hij weigerde om het katholicisme te accepteren. In 1621 is zijn vrouw met twee kinderen gestorven en daarom heeft Comenius de negatieve dossiers zoals *Het labrynt der wereld en het paradijs des harten* en *Diepe Veiligheid* geschreven. In 1624 trouwde hij opnieuw en kreeg drie dochters en een zoon. In 1628 is Comenius in Leszno, Polen, in ballingschap gegaan. Leszno werd het grootste centrum van de protestantse gemeenschap. Hier werd Comenius bisschop en schriftgeleerde, later werd hij ook assistent van de rector van een gymnasium. Daarom begon Comenius zich te interesseren in pedagogie. In deze periode heeft hij zijn belangrijkste werken geschreven: *Didactica Magna*, *Via Lucis* en *Pansofia* in het Latijns en verder *Tsjechische didactiek*, *Poort van de Talen ontgrendeld* en *Informatorium van de Kleuterschool*. Comenius werd bekend in Europa en werd vaak uitgenodigd door universiteiten om lessen te geven. Meestal weigerde hij de uitnodigingen, maar toch

accepteerde hij een uitnodiging van het Engelse Parlement. Daarna begon hij naar verschillende landen in Europe te reizen. Toen hij in Polen was, heeft hij *Schola Ludus* geschreven. De hele naam is *Schola ludus seu encyclopaedia viva*. In 1656 heeft hij besloten in Amsterdam te blijven met zijn vriend en collega Louis de Geer⁵. Hij heeft veel werken tijdens zijn laatste 14 levensjaren geschreven en ook veel lessen op de universiteit gegeven. Zijn collega's waren Rembrandt van Rijn en Nicolaes Tulp. Op 15 November 1670 is Comenius gestorven in Amsterdam en begraven in Naarden.

2.2 Visie van Comenius op pedagogie

Comenius vond onderwijs één van de belangrijkste delen van de opleiding en opvoeding van kinderen.

2.2.1 Er zijn drie doelen / perioden die Comenius heeft beschreven:

1. Kennis van zichzelf en de wereld – periode waarin Comenius over sociale en culturele zaken heeft geschreven. In de werken van deze periode zijn wiskunde, kunst en ambacht het belangrijkste.
2. Koelbloedig blijven – Met behulp van de werken van deze periode moesten de studenten een moreel niveau opbouwen.
3. Opstijgen tot God – In deze periode heeft Comenius de focus gelegd op de religie.

2.2.2 Comenius heeft ook een systeem voor het onderwijs gemaakt (*Didactica Magna*):

- Kinderen tot 6 jaar – Ze blijven thuis en ouders kunnen veel van de tips in *Informatorium van de Kluiterschool* gebruiken.

⁵ Loius de Geer - Hij introduceerde de Waalse hoogoven in Zweden en bouwde in dat land het eerste grootschalige bedrijvencomplex op. Zijn familie ondersteunde filosofische theoriën en dus realiseerde hij in hun huis een veelzijdige bibliotheek, waarin boeken van Jan Amos Comenius zijn geweest.

- Van 6 tot en met 12 – Kinderen gaan naar een algemene school, die in elk dorp en stad moet zijn. Deze scholen zijn zowel voor jongens als meisjes, en ze leren lezen, schrijven, rekenen, religie en geografie. Ook kunnen ze zingen en handwerk leren.
- Van 13 tot en met 18 – De jeugd studeert aan Latijnse scholen, die ook in elk dorp en stad moeten zijn. Hier studeren ze de 'zeven vrije kunsten' (astronomie, geometrie, rekenkunde, grammatica, retoriek, conversatie en muziek), natuurwetenschap, geografie, geschiedenis, wiskunde en Latijns en Grieks.
- Van 19 tot en met 24 – De laatste opleiding is de Akademie, waar studenten programma's zoals geneeskunde, recht, filosofie en theologie kunnen kiezen. Hij noemde deze scholen Akademie omdat de Hogescholen katholiek waren en hij wilde deze twee religies onderscheiden.

2.2.3 De principes van Comenius

1. Principe van illustraties
2. Principe van systematische samenhang
3. Principe van activiteit
4. Principe van duurzaamheid
5. Principe van toereikendheid

2.3 Belangrijkste didactische ideeën en boeken van J.A. Comenius

Comenius was één van de grootste auteurs van didactische boeken in de Tsjechische geschiedenis. Hij heeft een nieuwe vorm van opleiding en onderwijs geïntroduceerd. Hij heeft de basis van het nieuwe onderwijs in Europa gelegd en die methoden worden gebruikt tot op de dag van vandaag. Ik zal me in dit deel bezighouden met de belangrijkste didactische boeken die hij heeft geschreven.

Didactica Magna – dit is een werk over methoden, die de leraar kan gebruiken. In dit werk heeft hij een nieuw systeem van onderwijs geïntroduceerd (zie voorgaande pagina, alinea 2.2.2). Het systeem was revolutionair in deze periode en is heel bekend geworden.

Didactica – in dit boek ligt de nadruk op onderwijs, dat iets te maken heeft met kunst. Comenius heeft dit boek in het Tsjechisch geschreven, maar het werd meer populair in het Latijn. In dit boek bepaalt hij de principes van het algemene onderwijs (zie voorgaande pagina, alinea 2.2.3). De methoden, die geïntroduceerd werden in dit werk, zijn revolutionair, want Comenius wilde ook de scholen kosteloos maken zodat iedereen dezelfde kans had om een hogere opleiding te volgen.

Analytische didaktiek – stap voor stap heeft Comenius de basis van didactiek uitgelegd in *Analytische didaktiek*. Comenius wilde de methoden aan leraren tonen aan de hand van makkelijke punten die snel gevolgd en gebruikt kunnen worden.

2.4 Comenius' laatste jaren in Amsterdam

Comenius heeft in Amsterdam gewoond van 1656 tot 1670. Eerder had hij ook Groningen, Utrecht, Maastricht en andere Nederlandse steden bezocht. Er wordt gezegd dat de veertien laatste jaren zijn beste jaren waren. In deze periode heeft hij veel van zijn belangrijke boeken geschreven. De burgemeesters van Amsterdam hebben aan Comenius 800 gulden per jaar gegeven als een uitbetaling voor zijn pedagogische boeken. Dankzij deze betaling heeft hij heel vaak zijn boeken veranderd of herschreven. De uitbetaling was ook bedoeld als salaris voor zijn activiteiten op het Amsterdamse gymnasium waar Comenius lessen Latijn heeft gegeven. Latijn was eigenlijk het meest interessant voor Comenius. Al zijn boeken waren bedoeld als een bewijs dat Latijn geen dode taal was. Daarom heeft Comenius het proces van leren veranderd. Vroeger hebben bijvoorbeeld jezuïten een bepaalde taal geleerd door een bepaalde tekst uit het hoofd te leren en daarna hebben ze dat geanalyseerd en vertaald. Comenius' idee was iets heel anders. Daarom heeft hij eerst *Janua lingvarum reserata* geschreven. Het was een boek met duizend voorbeeldzinnen in het Latijn, die studenten moesten leren. Daarna konden de studenten woorden in de zinnen aanpassen en veranderen. In principe is dat heel

vergelijkbaar met de basis van *Spreken is Zilver...* Studenten leren ook voorbeeldzinnen en daarna verwisselen ze gewoon bepaalde woorden. Grammaticale structuren werden behouden, maar woorden waren veranderlijk. Het boek had ook nog een specifieke functie – het was ook een encyclopedie. De voorbeeldzinnen bevatten ook encyclopedische informatie. Terwijl de studenten leerden, bleef in hun geheugen dus niet alleen de grammaticale structuur van de zin, maar ook de betekenis. Het tweede deel was *Orbis Sensualium Pictus* en was eigenlijk een vervolg van *Janua lingvarum reserata*. Het verschil tussen deze twee boeken is, dat *Orbis Sensualium Pictus* ook afbeeldingen bevat. De informatie in dit boek was ook encyclopedisch en de studenten werkten volgens hetzelfde proces als in *Janua lingvarum reserata*, en ze konden de informatie ook onthouden met behulp van de afbeeldingen. Het derde deel was *Schola ludus seu encyclopaedia viva* en dit boek had dezelfde informatie als de vorige twee, maar het werd geschreven als een toneelstuk (zie alinea 2.5 *Schola ludus seu encyclopaedia viva*). Dit deel was geschreven in Nederland en daarom wordt gezegd dat Nederland een inspiratie voor Comenius was voor zijn belangrijkste boeken. Het werd in 1654 gedrukt door Abraham van den Berge (het is niet zeker of hij Berge of Burg heette) toen Comenius op bezoek in Nederland was.

Comenius was ook heel speciaal vanwege zijn ondertekening. Meestal ondertekende hij als: *Moravisch geboren, Tsjechisch gesproken, als theoloog gewerkt*. De laatste boeken ondertekende hij als: *De Moravische gast in Holland*. Het is ook belangrijk om te zeggen dat Comenius heel trots was op het feit dat hij uit Moravië kwam. Tsjechië bestaat uit drie gebieden, namelijk Moravië, Bohemië en Silezië. Voor schrijvers van deze periode was het heel belangrijk om te zeggen, uit welk gebied ze komen en meestal was het bedoeld als een handtekening.

Andere belangrijke boeken die hij in Amsterdam heeft geschreven zijn:

Opera Didactica Omnia - geschenken aan “De wijze raad van Amsterdam”. Het boek werd door Lawrence van de Geer gefinancierd.

Lux in tenebris – dit boek was gesteund door vrienden van Comenius uit Engeland. In Nederland was het eigenlijk niet populair en werd het bekritiseerd.

2.5 Schola Ludus seu encyclopaedia viva

Schola Ludus is een idee van leren met methoden die lessen spannender maken. De bedoeling is om encyclopedische zaken sneller te leren. *Schola Ludus* bestaat uit acht verhalen over koning Ptolemius. Vier studenten, Plato, Eratosthenes, Apollonios en Plinius, tonen aan de koning hun kennis, die ze hebben verkregen door hun studie. In het eerste verhaal gaat het over natuur, in de tweede over een de mens, het derde over ambachten, het vierde stuk over het leven in de laagste klasse, het vijfde over universitair onderwijs, in het zesde verhaal ligt de focus op morele zaken, in het zevende op het familieleven en het dorp en in het laatste stuk gaat het over religie en kerk. Gelijktijdig is *Schola Ludus* ook bedoeld als studentenboek, want als de studenten het boek lezen, leren ze ook nieuwe zaken. De bedoeling is om meer interessante lessen te hebben en ook om motivatie op te bouwen. De naam *Schola Ludus* – School met het spelen – betekent dat het leren en studeren ook plezierig voor een student moet zijn. Het idee van Jan Amos Comenius in dit boek is bekend over de hele wereld tot de dag van vandaag en wordt gebruikt in bijna elk onderwijs. Deze methode wordt ook gebruikt in de methode *Spreken is Zilver...*

2.6 Ideeën en grote invloed op het huidige onderwijs

Jan Amos Comenius heeft zonder twijfel de oude pedagogische theorieën veranderd tijdens zijn leven. Voordat hij met de nieuwe ideeën kwam, konden alleen maar de rijke studenten studeren en toch was het hard werk. Het probleem was, dat de studenten alles moesten memoriseren, anders konden ze hun studies niet afronden. Veel theorieën, van Jan Amos Comenius worden tegenwoordig gebruikt.

Comenius wilde ook voorrang aan praktijkonderwijs geven. Het is waar dat als studenten de kennis in de praktijk gebruiken, ze dat altijd op een meer makkelijke manier onthouden. Daarom heeft Comenius het idee van de simulatielessen geïntroduceerd. Dit idee wordt heel vaak in de lessen gebruikt. Het gaat om dynamieke lessen, die moeten snel door de studenten opgelost worden. Dat betekent, zoals Comenius heeft gezegd, dat de leraar de juiste omstandigheden moet creëren om studenten te motiveren. De leraar moet de situatie uitleggen, bepalen wat kan en wat niet kan en de studenten om het probleem op te lossen. Dan kunnen we zien dat

de studenten proberen iets op te lossen en ze maken actieve ideeën van de passieve geleerde kennis. De idee van Comenius was, dat bijvoorbeeld ambachtslieden geen theorie nodig hebben, maar ze moeten hun werk oefenen. In de lessen, waar de studenten een vreemde taal leren, creëert de leraar een situatie, bijvoorbeeld „Op markt“ en de studenten moeten dan iets kopen en verkopen, conversatie stimuleren, vragen stellen en alle passieve kennis activeren.

Wat Comenius ook zei, en ik wil het graag citeren, is: „*Als men meer kennis verwerft maar minder morele principes toont, heeft hij meer verloren dan gewonnen.*“⁶ Dat betekent dat de rol van de leraar ook inspiratief in een morele context moet zijn. Als de studenten Nederlands leren, dat het in België normaal is om drie keer te kussen, moeten ze dat respecteren. Een andere voorbeeld kan zijn, dat de mensen in België en Nederland Sinterklaas vieren. De studenten moeten met dat feit rekening houden.

2.7 Comenius' principes en *Spreken is Zilver...*

Het is waar dat Jan Amos Comenius een nieuwe vorm van leren heeft geïntroduceerd en het is moeilijk om zich voor te stellen hoe het eerder was. In elk leerboek, op elke school en in elk instituut van het onderwijs, gebruiken we methoden van hem. Ook in *Spreken is Zilver...* kunnen we deze principes zien.

1. Principe van illustraties – het plaatjesboek is een heel goed voorbeeld van het gebruik van illustraties in *Spreken is Zilver...*. De illustraties zijn plaatjes, die men op een makkelijke manier kan onthouden. Samen met een gesprek worden nieuwe woorden onthouden. Het plaatjesboek is op dit principe gebaseerd.

2. Principe van systematische samenhang – Dit principe betekent dat er een logisch systeem moet zijn. We kunnen niet in de eerste les de woordenschat, gebruikt in justitie bijvoorbeeld, leren. Daarom moeten we met simpele kennis beginnen en het niveau langzaam opbouwen. Dit systeem kunnen we ook in *Spreken is Zilver...* zien. Als we *Spreken is Zilver..., Module 1* en *Spreken is Zilver..., Modul 2 vergelijken*, kunnen we zien, dat de woordenschat, grammatica en ook andere structuren moeilijker zijn. Bijvoorbeeld in de oefening *Wat hoort er niet bij?* moeten

⁶ Bron ,waarin heeft Comenius dit spreekwoord gezegd, is niet duidelijk.

de studenten een woord doorstrepen, dat geen logische verbinding heeft met andere woorden. In *Module 1* strepen ze gewoon dat woord door, maar in *Module 2* moeten ze ook uitleggen, waarom ze het gedaan hebben en waarom het woord geen logische verbinding met de andere woorden heeft.

3. Principe van activiteit – Het principe van *Spreken is Zilver...* ligt niet precies op dezelfde basis als Comenius' principe van activiteit. Volgens Comenius moeten studenten de passieve kennis in actieve kennis omzetten. Maar *Spreken is Zilver...* is meer gebaseerd op het opbouwen van passieve kennis. Dat betekent dat *Spreken is Zilver...* de student helpt passieve kennis op te bouwen, maar daarna moet de student het activeren en de beste manier is praten. Met praten moeten studenten denken aan de passende woordenschat en met dit proces activeren ze hun kennis.

4. Principe van duurzaamheid – Als we iets geleerd hebben, moeten we het ook onthouden. Dit principe betekent, dat de student altijd de kennis moet oefenen en herhalen. Het is dezelfde basis als de oefeningen *Wat hoort er niet bij?*. Bijvoorbeeld het woord, dat in de tweede of derde les is geleerd, wordt in dezelfde oefening, maar pas in les vijftien, herhaald.

5. Principe van toereikendheid – Dit betekent, dat het boek ontwikkeld is voor een specifieke leeftijd. Mensen, die 30-jaar oud zijn, kunnen niet een boek voor 3-jaar oude kinderen gebruiken, en vice versa. *Spreken is Zilver...* was ontwikkeld voor studenten die nog op de middelbare school zitten, maar toch kan het een klein verschil zijn met de studenten op universiteiten. Universitair onderwijs heeft ook wetenschappelijke woordenschat nodig. Studenten moeten hun scripties schrijven en sommige woorden vinden ze in *Spreken is Zilver...* niet.

3. ANALYSE VAN DE OEFENINGEN GEBRUIKT IN SPREKEN IS ZILVER...

3.1 Methoden bepalen de soort oefeningen

Spreken is Zilver... heeft zijn basis in 'Leer als een kind'. Kinderen leren hun moedertaal van hun ouders. Ze luisteren eerst naar hun ouders, daarna proberen ze het te zeggen en als ze het kunnen zeggen, moeten ze het herhalen. Dat is hetzelfde proces als Siel van der Ree met zijn team gekozen heeft voor *Spreken is Zilver...* *Spreken is Zilver...* is gebaseerd op de Audio-Lexicale methode. Volgens mij kunnen we echter meer methodes met *Spreken is Zilver...* vergelijken. Er is een groot scala aan methoden. Deze methoden zijn⁷:

- Methode met het gebruik van grammatica en vertalingen
- Directe methode
- Gemengde methode
- Audio-Orale methode
- Audio-Visuele methode
- Structureel wereldwijde audiovisuele methode - SWAD
- Situatie methode
- Natuurlijke methode
- Reageren op het bewegen methode
- Methode op basis van een begrip
- Gemeenschappelijke methode
- Suggestopedical methode

⁷ Deze informatie over de methoden heb ik gekregen van de website:
http://eamos.pf.jcu.cz/amos/demo/modules/low/kurz_text.php?id_kap=2&kod_kurzu=demo_6489 ,
<http://aucj.cz/starestranky/funkcecvic.htm> en : <http://acert.cz/imgdata/167/img83.pdf>

- Geïntegreerde benaderingen
- Communicatiemethode

Verder kunnen we inductieve en deductieve methoden voor het leren van de vreemde taal onderscheiden. Deze methoden zijn verschillende manieren van kennismaking met nieuwe informatie.

De deductieve methode is gebaseerd op eerst een les van een docent, die alles over een bepaald onderwerp vertelt. Daarna oefenen de studenten de nieuwe informatie, die ze van de docent hebben gehoord, en later moeten ze de kennis weer aan de docent vertellen tijdens de examens.

De inductieve methode is gebaseerd op onderzoek gedaan door de studenten. Ze moeten dan hypothesen creëren, die ze daarna proberen te gebruiken in bepaalde situaties.

In *Spreken is Zilver...* worden beide methoden gebruikt. De studenten hebben eerst een les waar ze informatie van een docent horen (en dus deductieve methode) maar later proberen ze de informatie en kennis te gebruiken in bepaalde situaties (inductieve methode).

3.1.1 Methode met gebruik van grammatica en vertalingen

Wat betreft de eerste methode met het gebruik van grammatica en vertalingen, heeft Jan Amos Comenius een heel negatieve mening. De methode is gebaseerd op kennis van de grammatica. De basis van deze methode is Synthesis en Deductie. Studenten kennen dan wel grammatinale structuren, maar ze kunnen niet vloeiend praten. Daar had Jan Amos Comenius al 350 jaar geleden kritiek op. Volgens hem moeten studenten eerst makkelijke zaken leren, en daarna moeilijke. Ze moeten eerst iets leren dat bekend is, en daarna zaken die ze niet kennen. Verder gebruikt hij het principe van het cyclische en spirale systeem; dat betekent herhaling. Jan Amos Comenius was een voorstander van inductie, een grote kennis van de woordenschat en wat betreft de volgorde van het leren, eerst luisteren, dan schrijven, lezen en tenslotte spreken. *Spreken is Zilver...* is gebaseerd op een soortgelijk proces. Ze

moeten alles vaak herhalen, ze moeten het deductief leren, en daarna inductief kennen, ze luisteren en lezen eerst, en daarna komt schrijven en praten.

3.1.2 Directe methode

De directe methode is in 1882 door Wilhelm Viëtor ontwikkeld in *Der Sprachunterricht muss umkehren*⁸. In deze methode krijgt spreken voorrang boven luisteren, schrijven en lezen. Het doel van de directe methode is een intuïtieve kennismaking met nieuwe informatie. De studenten mogen geen woordenboeken gebruiken, ze moeten communiceren bijvoorbeeld door objecten aan te wijzen. Deze methode wordt ook gebruikt in *Spreken is Zilver...*, maar tijdens de eerste les. Er zijn oefeningen zoals: Wijs het raam aan. Daarna moet de student intuïtief weten dat het raam een raam is, en het wijzen en de beweging van de vinger bepaalt welk object het raam is. *Spreken is Zilver* geeft aan spreken geen voorrang, maar het gaat erom intuïtieve kennis op te bouwen. Op een vergevorderd niveau in *Spreken is Zilver...* wordt de directe methode niet meer gebruikt.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Module 1, Les 1, pagina 10, oefening 7 – De docent geeft aan..., de cursist voert uit. Daarna lezen.)

T.P.R. Eerst het boek sluiten en luisteren naar de docent

7. De docent geeft aan... De cursist voert uit. Daarna lezen.

Wijs aan:	Beeld uit:	Voer uit:
<ul style="list-style-type: none">• De cursist• De deur	<ul style="list-style-type: none">• De automaat• De conciërge	<ul style="list-style-type: none">• A staat op, gaat naar de prullenmand en gaat weer zitten
<ul style="list-style-type: none">• Het boek• De stoel	<ul style="list-style-type: none">• De cursist luistert• De man drinkt een	<ul style="list-style-type: none">• B staat op, loopt naar C en gaat weer

⁸ Wilhelm Viëtor – hij was in de 19de eeuw de initiatiefnemer in reformatie. Hij heeft veel moderne theoriën van het leren en les geven geïntroduceerd.

	kopje koffie	zitten
<ul style="list-style-type: none"> • De tafel • De kraan • Het raam 	<ul style="list-style-type: none"> • De man en de vrouw drinken bekertje melk • De cursist kijkt naar de Plaatjes 	<ul style="list-style-type: none"> • C blijft zitten en zwaait 'dag' naar D
<ul style="list-style-type: none"> • Het bord • De docent 	<ul style="list-style-type: none"> • De cursist doet zijn boek open 	<ul style="list-style-type: none"> • D staat op, zegt 'dag' naar C en zwaait er bij • E staat op en zegt 'Ssst' naar F
<ul style="list-style-type: none"> • De prullenbak • Het bekertje • Een gulden 	<ul style="list-style-type: none"> • De man/vrouw rookt een sigaret 	<ul style="list-style-type: none"> • F blijft zitten en zegt 'Ssst' terug • G staat op en loopt naar de lerares.
<ul style="list-style-type: none"> • Waar is de klok? • Wie heeft een horloge? 		<ul style="list-style-type: none"> • De lerares gebaart naar G: 'Ga zitten' en daarna 'Opstaan'. • G staat op en loopt naar zijn/haar plaats.

3.1.3 Audio-Orale methode

Deze methode gebruikt audio en orale principes en is gebaseerd op het Amerikaanse structuralisme en behaviorisme. De studenten leren eerst grammaticale structuren en dan de woordenschat. De principe van deze methode is, dat studenten, die een taal leren, gewoontes creëren en ze moeten de slechte gewoontes minimaliseren. Dat kunnen we op pagina 11 in *Spreken is Zilver...zien*. Comenius' idee was om passieve kennis in actieve om te zetten. De bedoeling van deze oefening is om kennis te gebruiken en dus in de praktijk te brengen.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Module 1, Les 1, pagina 11, oefening 9 – Vul in en kies uit, oefening 10 – Vul in)

Vul in en kies uit.

Moeten – zegt – koop – kijken – rookt – zeggen – gaat – doet – luisteren – praten – koopt – zeggen

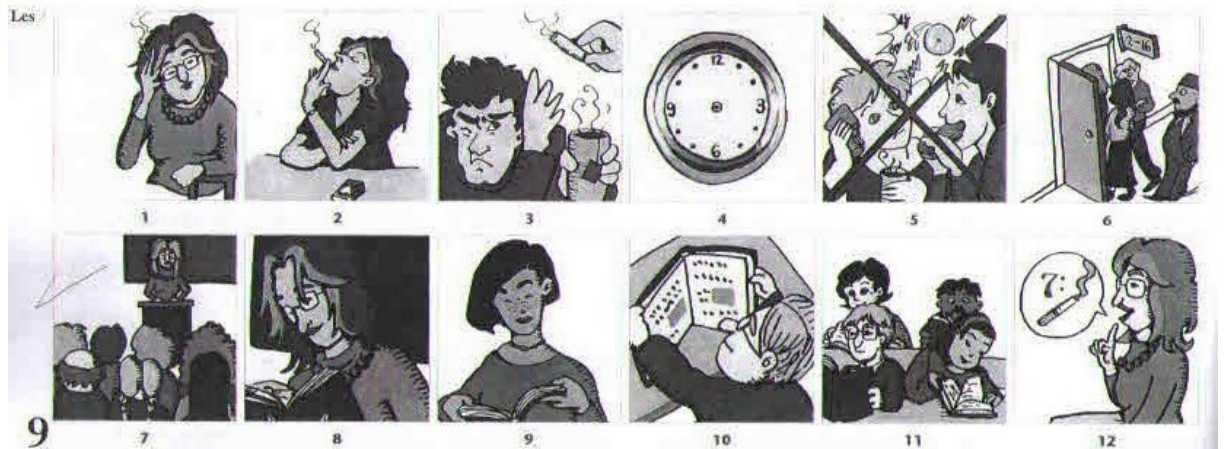
- De man _____ naar school.
- De lerares _____: 'Goedemorgen.'
- De stoel _____ op tafel.
- De lerares _____ en sigaret.
- In de koffieautomaat _____ moeten twee kwartjes.
- De cursisten _____ niet, zij _____.
- De docent _____ zijn boek open.
- De cursisten _____ in hun boek.
- De cursisten _____: 'Dag, tot ziens!'
- Bij de conciërge _____ je thee.
- Docenten _____: 'Ssst!'
- Je _____ ook koffie bij de conciërge.

3.1.4 Audio-Visuele methode

In de audio-visuele methode leren de studenten structuren, niet alleen maar de woorden. Grammaticale vormen zijn al gebruikt in zinnen, en dus zijn ze niet geklasseerd. De basis van deze methode is een dialoog, die door een film, pantomime of dramatisatie, uitgelegd wordt. De studenten leren een vloeiende spraak, uitspraak en ook intonatie. De basis van deze oefening is precies wat Comenius geïntroduceerd heeft. Zijn idee van stimulatie van bepaalde situaties heeft precies dezelfde bedoeling als deze oefening. Deze methode heeft volgens specialisten een positieve invloed op studenten, en dus wordt het heel vaak gebruikt. In *Spreken is Zilver...* wordt deze methode ook gebruikt.

Het beste voorbeeld is het plaatjesboek en luisteroefeningen. Studenten luisteren naar opnames en kijken naar de plaatjes, en dus hebben ze ook visuele en audioles.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, Deel 9, pagina 8)

Zinnen, die twee keer na elkaar worden gelezen en waarnaar de student luistert:

Audio LES 1, 11:15

1. De lerares rookt in de kantine.
2. De vrouw rookt ook in de kantine.
3. Een man rookt niet. De man drinkt thee.
4. Het is half twaalf.
5. De bel gaat. De pauze is afgelopen.
6. De studenten gaan naar de klas.
7. De les begint weer.
8. De lerares doet het boek open.
9. De vrouw doet het boek open.
10. De man doet het boek ook open.
11. De klas doet het boek open.
12. De lerares leest voor: zeven en sigaret.

3.1.5 Comunicatiemethode

Deze methode is de belangrijkste in modern onderwijs. De comunicatiemethode staat tegenover de methode van grammatica en vertaling, want de focus ligt meer op de communicatieve vaardigheden. Volgens de methode met gebruik van gramatica en vertalingen kunnen studenten snel een taal spreken, maar ze hebben bijna geen communicatievaardigheden. Het doel van deze methode is het verstaan en begrijpen van nieuwe informatie. Het is ook belangrijk om voorzichtig het niveau te bepalen, want anders kan een docent of leraar een te hoog niveau kiezen – dat betekent dat de studenten het niet meer kunnen begrijpen en dus volgen. Het kan ook te makkelijk zijn. Dat is precies het Comenius principe van toereikendheid. Deze methode wordt ook gebruikt in *Spreken is Zilver...* .

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, pagina 12, oefening 12 – Luister, speel en lees)

Luister	Speel	... en lees
Een man gaat naar school. Een vrouw gaat naar school. Het is uur. De bel gaat. De lerares zegt: De les begint. De lerares zegt ook: 'De les begint.' Zij zegt: 'Zet de stoelen achter de tafel, alstublieft.' Een man praat nog. De lerares zegt:	'Ssst!! ... We beginnen. Les één!' Zij zegt: 'Één: een school, een school. Twee: de school, de school. Drie: dit is een man, een man. Vier: de man, de man. Vijf: en dit is een vrouw, een vrouw. Zes: de vrouw, de vrouw. Zeven: de vrouw gaat naar school.	Acht: de man gaat ook naar school. Negen: kijk, een lerares, een lerares. Tien: de lerares, de lerares'. De bel gaat. Het is pauze. De man gaat naar de gang. De man rookt een sigaret. De conciërge zegt: 'In de gang mag je niet roken'. Hij

3.1.6 Audio-Lexicale Methode

Volgens de auteurs van *Spreken is Zilver...* is het leerboek alleen gebaseerd op de audio-lexicale methode. Ik denk dat we ook andere methoden in *Spreken is Zilver...*

kunnen onderscheiden (zie alinea 3.1). De audio-lexicale methode bestaat uit de basis van luisteren en lezen. De docent is de hoofdfactor van de les. Hij moet de gebaren en mimiek zo snel mogelijk gebruiken voor het uitleggen van de nieuwe woorden. De studenten luisteren ook naar cassettes met luisterfragmentjes. Dat is het audio deel. Het lexicale deel is dat het gebaseerd is op woordenschat. De studenten leren zo snel mogelijk nieuwe woorden. Het verschil tussen *Spreken is Zilver...* en andere leerboeken is dat de studenten niks uit het hoofd hoeven te leren. Ze herhalen de woorden heel vaak totdat ze de woorden onthouden. De basis ligt ook in de deductieve methode, omdat de studenten zelf de betekenis van het woord moeten begrijpen (zie bijlage nummer 2 uit Docentenhandleiding – Yildiz' ervaringen).

Andere methoden van de lijst worden niet gebruikt in *Spreken is Zilver ...*, en dus is het niet belangrijk om ze uit te leggen. Maar als we een taal leren, zijn er ook factoren die invloed op de les kunnen hebben. Deze factoren kunnen intern of extern zijn. Interne factoren zijn de klasgenoten en ze worden bepaald door leeftijd, intelligentieniveau, motivatie, relaties, talent om talen te leren en taalbewustzijn. Externe factoren zijn bijvoorbeeld het klaslokaal, licht, ruimte, kleuren, tijdstip van de les en natuurlijk ook de docent. De docent speelt de belangrijkste rol in de externe factoren en hij heeft de grootste invloed op de lessen.

3.1.7 Verschillende typen oefeningen⁹

In deze alinea hou ik me bezig met verschillende oefeningen, die ook een belangrijk deel van *Spreken is Zilver...* zijn. Er zijn veel oefeningen, die heel specifiek in hun doel zijn. De bedoeling van deze oefeningen is, dat de studenten meer kennis verwerven. Dat betekent dat ze gebaseerd zijn op grammatica, woordenschat, uitspraak en begrip. Daarna moeten de studenten alle kennis gebruiken in één oefening, niet apart.

⁹ Andere typen van oefeningen en hun betekenis heb ik gevonden op website: <http://auccej.cz/starestranky/funkcecvic.htm>

3.1.7.1.Imitatieoefeningen

Het doel van deze soort oefeningen is het begrip van de zinnen en het oefenen van de uitspraak samen met grammaticale structuren. Dat is eigenlijk precies de bedoeling van *Schola Ludus* – lezen en leren in één moment.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, pagina 12, Oefening 12 – Luister...speel en lees.)

Luister	Speel	... en lees
Een man gaat naar school. Een vrouw gaat naar school. Het is uur. De bel gaat. De lerares zegt: De les begint. De lerares zegt ook: 'De les begint.' Zij zegt: 'Zet de stoelen achter de tafel, alstublieft.' Een man praat nog. De lerares zegt:	'Ssst!! ... We beginnen. Les één!' Zij zegt: 'Één: een school, een school. Twee: de school, de school. Drie: dit is een man, een man. Vier: de man, de man. Vijf: en dit is een vrouw, een vrouw. Zes: de vrouw, de vrouw. Zeven: de vrouw gaat naar school.	Acht: de man gaat ook naar school. Negen: kijk, een lerares, een lerares. Tien: de lerares, de lerares'. De bel gaat. Het is pauze. De man gaat naar de gang. De man rookt een sigaret. De conciërge zegt: 'In de gang mag je niet roken'.

3.1.7.2.Substitutieoefeningen

De bedoeling is om meer woordenschat te verkrijgen. De studenten moeten een ander woord gebruiken in de zin, zodat ze ook een andere zin kunnen zeggen die dezelfde betekenis heeft. Dit is ook in verband met Comenius' principe van duurzaamheid. Studenten herhalen de nieuwe kennis van nieuwe woorden.

Dit type oefeningen is typisch voor *Spreken is Zilver...* . Er zijn veel voorbeelden van het verbeteren van de woordenschat.

Deze oefeningen kunnen zijn:

Wat hoor er niet bij? (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 15, oefening 1)

Deze oefening is ook gebaseerd op Comenius' principe van duurzaamheid. Het basis van dit principe is, dat de studenten de nieuwe kennis onthouden met behulp van herhaling. En dat is ook precies de basis van deze oefening.

1. Wat hoort er niet bij?	1. Het vlees – het brood – het huis – de appel
Streep dat door.	2. de vrouw – de dokter – de tafel – de student
	3. het potlood – het vliegtuig – het huis – de auto
	4. de vis – het vlees – het ei – de cola
	5. de koffie – de melk – de bel – de suiker
	6. de peuk – het ei – de sigaret – de asbak
	7. de conciërge – het weekend – de school – de kantine
	8. de gevulde koek – de mars – het schoolbord – de koffie

Nieuwe woorden raden (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 16, oefening 4)

4. Nieuwe woorden raden.	Voorbeeld: kop en <i>schotel</i>
Beeld het nieuwe woord uit, wijs het aan, teken het ... o.i.d.	○ Balpen, pen en <i>potlood</i>.○ Dokter, patiënt en <i>verpleegster</i>.○ De gulden, het kwartje en het <i>dubbeltje</i>.○ Goedemorgen, goedemiddag, <i>goede avond!</i>○ <i>Gisteren</i>, vandaag, morgen.○ Een boek openen, daarna <i>sluiten</i> of <i>dichtdoen</i>.○ Je hebt een boek, een <i>schrift</i> en een <i>agenda</i>.○ Koffie en thee zijn <i>warme dranken</i>; <i>limonade</i>, <i>cola</i>,

sinas, 7-up: frisdranken!

- In de kantine is een sigaretteautomaat, een *drankenautomaat* en een *snoepautomaat*.

Wat hoort bij elkaar? (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 18)

7. Wat	Synoniemen	Antoniemen		
hoort	☐ De dokter	☐ De arts	☐ vandaag	☐ morgen
bij	☐ De vrouw	☐ De dame	☐ voor	☐ Achter
elkaar?	☐ De lerares	☐ De docent	☐ Groot	☐ klein
	☐ De student	☐ Het	☐ Allemaal	☐ alleen
	☐ Praten	☐ autootje	☐ Begint	☐ warm
	☐ Drie kwartjes	☐ Iets	☐ Openen	☐ eindigt
	☐ De kleine auto	☐ zeggen	☐ koud	☐ sluiten
		☐ 75 cent		

Maak de zin af, bedenk de passende woorden. Werk dus samen. (*Spreken is Zilver...*, Module 1, Les 2, pagina 20, oefening 11)

11. Maak de zin af, bedenk de passende woorden.	De dokter eet een _____
Werk dus samen.	De auto is _____
	De man gaat naar _____
	Het is twalf _____
	De les is _____
	In de koffieautomaat moeten twee _____

3.1.7.3. Dialoog oefeningen

De basis van dit soort oefeningen is herhaling. We kunnen drie soorten van herhaling bepalen: reproductief, microconversationeel en replicatie. In *Spreken is*

Zilver... wordt meestal de reproductieve methode gebruikt en dat is nauwkeurige herhaling van de docent.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 22, oefening 15 – Gebaren)

3.1.7.4.Linkmethode

De basis is om het einde van de zin te creëren. Studenten kennen de betekenis van het eerste deel van de zin en ze moeten de zin afsluiten met eigen woorden.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, pagina 14, Oefening 16 – Formules)

16.

Formules

Groeten:

Goedemorgen

Goeiemorgen

Mogge!

Zo zeg ze dat!

Goedemiddag!

Goeiemiddag!

Middag!

Alsjeblieft

Alstublieft

Alstu

A(l)sje

Een voorbeeld 2 (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 16, Oefening 3 – Kies de passende woorden, omcirkel ze, en schrijf ze op de lijn).

Dit soort oefeningen is ook heel typisch voor Comenius. Hij gebruikte de methode van deductie – studenten moeten zelf begrijpen en problemen oplossen. In deze oefening moet een student logische verbanden met de zin en het woord maken.

3. Kies de passende woorden, omcirkel ze, en schrijf ze op de lijn.	Voorbeeld:	
	○ De vrouw eet een appel.	○ Een dokter.
		○ Een huis.
		○ Een appel.
	○ De auto is	○ Een huis.
		○ Het vliegtuig.
		○ Klein.
	○ Een broodje is	○ Een klein vliegtuig.
	○ Het kopje hoort	○ Een grote appel.
	○ De patiënt ligt	○ Een klein brood.
	○ De docent zit	

3.1.7.5. Antoniemen, Synoniemen, Logisch verbinding

Spreken is Zilver... heeft ook andere oefeningen die heel typisch zijn. Meestal zijn het antoniemen, synoniemen, of woorden die logisch bij elkaar horen. In dit soort oefeningen staan heel vaak woorden die studenten al kennen en dus moeten herhalen.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, pagina 17, Oefening 6 – Zoek bij elkaar)

6. Zoek bij elkaar.	1. De dokter	☐ De vork
	2. Het kopje	☐ De asbak
	3. De peuk	☐ De patiënt

4. Het mes	☐	Het schoteltje
5. De cursist	☐	De vrouw
6. De stoel	☐	De woordjes
7. De plaatjes	☐	De docent
8. De man	☐	De tafel

Een voorbeeld 2 (*Spreeken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, Oefening 7 – Wat hoort bij elkaar?, pagina 18)

7. Wat	Synoniemen	Antoniemen
hoort	☐ De dokter	☐ De arts
bij	☐ De vrouw	☐ De dame
elkaar?	☐ De lerares	☐ De
	☐ De student	docent
	☐ Praten	☐ Het
	☐ Drie kwartjes	autootje
	☐ De kleine auto	☐ Iets
		zeggen
		☐ 75 cent
		☐ vandaag
		☐ morgen
		☐ voor
		☐ Achter
		☐ Groot
		☐ klein
		☐ Allemaal
		☐ alleen
		☐ Begint
		☐ warm
		☐ Openen
		☐ eindigt
		☐ koud
		☐ sluiten

3.2 Herhaling van oefeningen¹⁰

3.2.1 Oefenen van het fonologische systeem

Deze methode is gebaseerd op het horen en lezen van woorden, die studenten kennen en moeten herhalen of woorden, die studenten nog niet kennen maar een goede oefening voor bijvoorbeeld spelling zijn. Het oefenen van het fonologische systeem is een essentieel onderdeel van het leren van een taal. Dat soort oefeningen worden eigenlijk altijd gebruikt. Bijvoorbeeld als een docent het huiswerk controleert en de juiste antwoorden dicteert, of gewoon als hij een verhaal of uitleg vertelt. Het is ook een onderdeel van examens – Studenten luisteren normaal gezien naar een native

¹⁰ Informaties heb ik gekregen van: <http://aucej.cz/starestranky/funkcecvic.htm>

speaker die een tekst dicteert en ze schrijven het op papier. Dit is ook een groot deel van de evaluatie.

3.2.2 Oefeningen gebaseerd op de linguïstische structuren

Deze oefeningen is één van de grootste delen van *Spreken is Zilver...* Het plaatjesboek met de luisteroefeningen is het beste voorbeeld voor dat soort oefeningen. Studenten luisteren naar de opnames en kijken naar de plaatjes. Ze kunnen dan beter de zin begrijpen. Één deel van de opnames is herhaling. Native speakers lezen elke opname twee keer en een vreemd woord lezen ze bijvoorbeeld zes keer per hoofdstuk zodat de studenten een nieuw woord zo snel mogelijk kunnen onthouden.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, Deel 9, pagina 8)

Zinnen, die twee keer na elkaar worden gelezen en waarnaar de student luistert:

Audio LES 1, 11:15

1. De lerares rookt in de kantine.
2. De vrouw rookt ook in de kantine.
3. Een man rookt niet. De man drinkt thee.
4. Het is half twaalf.
5. De bel gaat. De pauze is afgelopen.
6. De studenten gaan naar de klas.

7. De les begint weer.
8. De lerares doet het boek open.
9. De vrouw doet het boek open.
10. De man doet het boek ook open.
11. De klas doet het boek open.
12. De lerares leest voor: zeven en sigaret.

3.2.3 Oefeningen voor herhaling van woordenschat

Deze oefeningen zijn bedoeld om nieuwe woorden te herhalen en te onthouden. *Spreken is Zilver...* is eigenlijk op deze methode gebaseerd. Jan Amos Comenius heeft het al in zijn boeken gezegd en sindsdien is het de beste methode om nieuwe woordenschat te leren. In *Spreken is Zilver...* zijn dat oefeningen zoals antoniemen, synoniemen, enz. Siel van der Ree heeft ook nieuwe oefeningen ontwikkeld, zodat studenten altijd iets nieuws hebben om te doen.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 2, Pagina 19, oefening 9 – Kan dit wel?)

9. Kan dit wel?	1. De dokter eet een kopje koffie.
Welke zinnen zijn niet goed?	2. Het is half twee, het brood begint.
Streep dit door!	3. De auto is groot.

3.2.4 Oefeningen gebaseerd op uitspraak

Als studenten een nieuwe taal leren, moeten ze natuurlijk de uitspraak ook oefenen. Het is ook een onderdeel, dat ze voortdurend oefenen, bijvoorbeeld als de docent het huiswerk controleert en de studenten zinnen moeten lezen of als ze naar de opnames luisteren. Er is ook een ander type oefeningen, namelijk het dramatiseren van een tekst. Het is een heel specifieke oefening. Eerst leest de docent de tekst, studenten

schrijven op bord een percentage van begrip en dat doen ze ook de tweede keer, maar ze schrijven ook woorden die ze in de luisteroefening gehoord hebben. Daarna controleren ze het samen met de docent. Later krijgen de studenten de tekst van de luisteroefening en lezen zin na zin en de bedoeling is om honderd procent te begrijpen. Daarna gaan ze de hele tekst dramatiseren. Dat betekent dat iedereen een rol van de tekst speelt. Het dramatiseren van de tekst kunnen we ook in *Schola Ludus* van Comenius zien. Eigenlijk is dat het principe van het hele boek.

Een voorbeeld (*Spreken is Zilver...*, Modul 1, Les 1, pagina 12, Oefening 12 – Luister...speel en lees.)

Luister .	speel...	en lees
<p>Een man gaat naar school. Een vrouw gaat naar school. Het is uur. De bel gaat. De lerares zegt: De les begint. De lerares zegt ook: 'De les begint.' Zij zegt: 'Zet de stoelen achter de tafel, alstublieft.' Een man praat nog. De lerares zegt:</p>	<p>'Ssst!! ... We beginnen. Les één!' Zij zegt: 'Één: een school, een school. Twee: de school, de school. Drie: dit is een man, een man. Vier: de man, de man. Vijf: en dit is een vrouw, een vrouw. Zes: de vrouw, de vrouw. Zeven: de vrouw gaat naar school.</p>	<p>Acht: de man gaat ook naar school. Negen: kijk, een lerares, een lerares. Tien: de lerares, de lerares'. De bel gaat. Het is pauze. De man gaat naar de gang. De man rookt een sigaret. De conciërge zegt: 'In de gang mag je niet roken'.</p>

3.2.5 Luisteroefeningen

Een ander belangrijk deel van taalleren is luisteren. Dat is ook een dagelijks deel van *Spreken is Zilver...* Ten eerste praat de docent in de lessen alleen maar in het Nederlands. Als de studenten het niet begrijpen, probeert hij/zij het uit te leggen, maar nog steeds in het Nederlands. De luisteroefeningen zijn ook een deel van het plaatjesboek en examens hebben de vorm van een dictee. Het is natuurlijk ook

belangrijk niet alleen een docent, wiens moedertaal dezelfde is als die van de studenten, maar ook native speakers te hebben. Met native speakers oefenen de studenten de juiste uitspraak, intonatie en ook spreekwoorden. Native speakers, die vaak naar Olomouc komen, zijn Siel van der Ree, Joost Diesveld en Gerard Horchner. Natuurlijk zijn er ook docenten uit Nederland, die in Olomouc wonen en ook les geven, en dat zijn Bas Hamers en Wilken Engelbrecht. Het is een heel goede oefening om met deze docenten in het Nederlands te praten. Wat studenten jammer kunnen vinden is, dat ze geen Vlaamse docent hebben. Daarna kan het iets moeilijker worden om Vlaams te verstaan. Maar gelukkig hebben de studenten in de luisteroefeningen van het plaatjesboek een Nederlandse en ook een Vlaamse native speaker.

3.2.6 Lezen

Lezen speelt ook een belangrijke rol in taalleren. Het helpt om syntactische structuren te oefenen. Het is ook een dagelijks deel van *Spreken is Zilver...* Studenten moeten hun huiswerk lezen, en samen met de docent controleren. Soms moeten ze ook een presentatie houden of een liedje zingen.

3.3. Docentenhandleiding – adviezen en praktische informatie over *Spreken is Zilver*¹¹

Zoals gezegd in het eerste hoofdstuk over de ontwikkeling van *Spreken is Zilver*, heeft Siel van der Ree met zijn team een docentenhandleiding gemaakt. Het legt uit hoe de docenten met *Spreken is Zilver ...* moeten werken in de lessen en het geeft tips en adviezen om een effectieve en spannende les te hebben. Comenius probeerde de lessen al spannender maken. Veel tips zal ik vergelijken met Comenius' methoden en principes.

In het eerste deel van de docentenhandleiding staat een overzicht van de Audio – Lexicale methode. Het bestaat uit de Basiseenheid, dat door zes

¹¹ Informatie heb ik gekregen van de Docentenhandleiding, *Spreken is Zilver ...*, Module 1.

uitbreidingen gevolgd wordt. Het is ook in verband met Comenius' principe, dat we eerst iets makkelijkers leren. De Basiseenheid legt het audio visuele aanbod uit, dat betekent dat de studenten naar plaatjes kijken en luisteren naar nieuwe woorden en zinnen. Het tweede deel van de Basiseenheid gaat over TPR (Total physical response, zie alinea 1.3). De studenten luisteren met gesloten ogen naar een tekst, die wordt gelezen en proberen te begrijpen waarover de tekst gaat. Meestal proberen ze zich een specifiek plaatje uit het Plaatjesboek voor te stellen. Het derde deel beschrijft de lexiconstructuur-, de lexicale combinatie- en context-structuur-oefeningen. De studenten luisteren naar de docent, die de tekst voorleest. Ze luisteren heel grondig omdat de docent iets fout kan zeggen wat ook de bedoeling is. Studenten reageren op die fouten met een signaal (bijvoorbeeld met een klap op de tafel). Later dramatiseren de studenten de tekst.

Een uitbreiding kan bijvoorbeeld Nederlandse liedjes zijn, de studenten luisteren ernaar en proberen het te begrijpen. Er staan nog andere uitbreidingen beschreven waarmee ik geen ervaring heb en dus zal ik ze niet uitleggen.

In het tweede deel van de docentenhandleiding staat een schema over de opbouw van spreekvaardigheid. Hier worden aspecten beschreven in verband met spreken. Het eerste aspect gaat over normaal luisteren. De studenten kijken naar de plaatjes en luisteren naar de commentaren. Ze leren niet alleen de woorden maar ook hoe de woorden in een zin worden gebruikt. Het tweede aspect beschrijft probleemoplossend en kritisch luisteren & non-verbaal reageren. De docent maakt opzettelijk fouten en de studenten reageren met behulp van gebaren of andere signalen. Er zijn nog andere aspecten beschreven zoals in het eerste deel, maar ik heb hier geen ervaring mee en dus zal ik ze ook niet bespreken.

Spreken is Zilver ... is volgens de docentenhandleiding heel evolutionair. Dat is ook hetzelfde idee als Comenius had. We leren eerst de makkelijke informatie en daarna de moeilijkere. Als een voorbeeld wil ik graag de evolutie of systematische ontwikkeling van één oefening tonen.

*Wat hoort er niet bij?*¹²

a. *Wat hoort er niet bij? Streep dat door.*

Voorbeeld : de man – de vrouw – ~~de klok~~ – de lerares

¹² *Spreken is Zilver...*, Module 1, Docentenhandleiding, pagina 9. Wat hoort er niet bij?

b. *Wat hoort er niet bij? En waarom niet? Geef antwoord met een zin, die begint met want. Bijvoorbeeld:*

Tand hoort er niet bij want dat is geen familielid.

c. *Wat hoort er niet bij? En waarom niet? Antwoord nu met een zin met OMDAT. Bijvoorbeeld:*

De stethoscoop hoort er niet bij, omdat dat geen mens is.

Deze oefening gaat nog verder maar dat hebben we niet in onze lessen gedaan, en dus is het niet belangrijk in mijn scriptie. Maar de basis van deze systematische ontwikkeling heeft Comenius al gelegd in zijn principe van systematische samenhang (zie alinea 2.7).

Het derde deel van de docentenhandleiding van *Spreken is Zilver...* gaat over Yildiz' ervaringen. Yildiz is een student, die met *Spreken is Zilver...* heeft gewerkt toen hij het Nederlands leerde. Hij beschrijft de typen van de oefeningen en de houding van leraren. Het hele verhaal staat in de bijlages als Bijlage nummer 2.

Het derde deel van de docentenhandleiding beschrijft de audio-lexicale les in de praktijk. Dit hoofdstuk geeft adviezen en tips aan docenten om een betere les te geven. Bijvoorbeeld als de docent een tekst voorleest, doet hij dat twee keer na elkaar. Eerst leest hij de tekst in een normaal tot snel spreektempo met assimilatie. Dan leest hij de tekst heel duidelijk voor. Studenten weten dan de juiste uitspraak en betekenis. De docent moet ook letten op de studenten – ze hoeven niks te herhalen of mee te praten. Ze moeten gewoon luisteren naar de docent. Een ander voorbeeld kan zijn dat de studenten niet de hele zinnen kunnen zeggen. Maar ze kunnen altijd het woord dramatiseren, aanwijzen of tekenen. Dramatiseren is een heel belangrijk deel van *Spreken is Zilver*. Niet alleen voor de studenten maar ook voor de leraar/lerares, die altijd alles moet uitleggen, zo duidelijk mogelijk. Dramatiseren vond Comenius een heel belangrijk deel van leren. *Schola Ludus*, zoals gezegd in alinea 2.5, is helemaal gebaseerd op dramatiseren. We kunnen hier gelijkenissen tussen deze twee boeken zien.

Voorbeeld van dramatiseren in *Spreken is Zilver...* .¹³

¹³ *Spreken is Zilver...*, Modul 1, Docentenhandleiding, pagina 15

'Zoek de outsider op' of 'Wat hoort er niet bij?'. Neem eerst drie krijtjes en bijvoorbeeld een doosje lucifers. Pak de lucifers, rammel met het doosje en zeg: 'Dit hoort er niet bij.' ('Dit is de outsider.')

Herhaal en varieer bijvoorbeeld als volgt.

Zet driemaal een lijn met elk krijtje op het bord, kras daarna vergeefs met het doosje over dat bord en zeg: 'Dit hoort er niet bij'.

De docent moet ook gebaren maken tijdens de uitleg. En dus kan hij bij de: 'Dat hoort er bij' met zijn hoofd nee schudden. Als de docent bijvoorbeeld wil zeggen: 'Ja, dat is een goed antwoord,' kan hij ook met zijn hoofd ja knikken.

In de docentenhandleiding is ook het doel van TPR beschreven, specifiek in het voorbeeld: *De docent geeft aan (zo mogelijk met ondersteunende gebaren), de cursist voert uit.*¹⁴

EERST HET BOEK SLUITEN EN LUISTEREN NAAR DE DOCENT!!!

.....DAARNA LEZEN.

Doelen:

- *Het beter onthouden van de aangeboden woorden;*
- *Het leren van nieuwe woorden via raden;*
- *Het aandacht besteden aan goede manieren door opdrachten af te wisselen met verzoeken, waarbij*
 - *Direct getraind wordt alleen te reageren, als de docent z'n verzoek correct inkleedt....., en*
 - *Vanaf les 6 getraind wordt te reageren, als de cursist die aan de beurt is, z'n verzoek verstaanbaar doet én correct inkleedt;*
- *Het doorbreken van het eeuwige gehang in de klas.*

In de praktijk betekent dit dat de docent instructies geeft en de studenten doen wat hij/zij zegt. Ze kunnen opstaan, de stoel ergens heenbrengen, op de stoel staan, kopje koffie halen. De docentenhandleiding zegt: *Deze oefeningen,*

¹⁴ *Spreekt is Zilver*, Modul 1, Docentenhandleiding, pagina 16

*aanvankelijk een verrassing, vormen tevens een inleiding tot dramatische werkvormen en blijken een uitstekende huiswerkcontrole te zijn als ze de vorm krijgen van Beeld uit, kan niet schelen hoe.*¹⁵

In het laatste deel van de docentenhandleiding beschrijft Siel van der Ree een klein lexicon van de audio-lexicale methode. Onder andere beschrijft hij *Games and Plays* waarin hij spreekt over spelletjes en rollenspel, *Grammatica van het woord* over antoniemen, synoniemen, complementen, hyp(er)oniemen., *Liedjes*, etc.

Zonder twijfel geeft de docentenhandleiding veel adviezen en tips om een spannende les te vormen. In het begin van *Spreken is Zilver...* dramatiseren de studenten heel vaak. Niet alleen studenten, maar ook de docenten. Zoals gezegd, zie ik groot gelijkenissen tussen *Spreken is Zilver...* en *Schola Ludus*. Beide boeken zijn gebaseerd op het dramatiseren van encyclopedische/ educatieve kennis.

¹⁵ *Spreken is Zilver*, Modul 1, Docentenhandleiding, pagina 16, alinea 6.

4. TAALLEREN EN TAALACTIVATIE

In dit hoofdstuk hou ik me bezig met verschillende strategieën, die het leren van de taal bepalen. Ik hou me bezig met de vraag: 'Welke aspecten helpen ons een nieuwe taal te leren?' Daarna bespreek ik de verschillen tussen NT2 en NVT, omdat het heel belangrijk is wat betreft bijvoorbeeld de activatie van de Nederlandse taal. Ten slotte bespreek ik ook aspecten, die heel belangrijk zijn om een geleerde taal te onthouden.

4.1 Strategieën van het proces van taalleren ¹⁶

R. L. Oxford¹⁷ heeft zes strategieën bepaald. Ze heeft een verschil tussen primaire en secundaire strategieën gemaakt. De primaire strategieën zijn geheugenstrategie, cognitieve strategie en compensatiestrategie en secundair zijn dan metacognitieve strategie, affectieve strategie en sociale strategie.

PRIMAIRE STRATEGIEËN

4.1.1 Geheugenstrategie

Deze strategie helpt studenten en de leraar een systematische les te hebben. Het is gebaseerd op een zinvolle regeling van een les en herhaling, gebruik van fantasie en zintuigen. Bij *Spreken is Zilver...* hebben de docenten ook een handleiding. Als ze dit boek en *Spreken is Zilver...* volgen, wordt deze strategie geactiveerd.

4.1.2 Cognitieve strategie

Cognitieve strategie is gebaseerd op de bewerking van de informatie verteld in de doeltaal, werken met deze informatie en het gebruiken in de doeltaal. Dat betekent dat de studenten alle informatie krijgen in de vreemde taal. Lessen van *Spreken is Zilver...* zijn hierop gebaseerd. In elke les praat de docent in het Nederlands en

¹⁶ Primair en Secundair strategieën heb ik gevonden op website:

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/23_Strategie_uceni_se_cizimu_jazyku.pdf

¹⁷ Rebecca L. Oxford, Ph.D– University of Alabama, Birmingham. Zij heeft veel boeken geschreven over bepaalde strategieën, die kunnen we gebruiken als we een vreemde taal leren.

hij/zij gebruikt bijna geen Tsjechisch. De bedoeling is dat de studenten leren als een klein kind, dat altijd naar iets luistert of iets ziet waarvan hij/zij leert.

4.1.3 Compensatiestrategie

Deze strategie laat de studenten begrijpen en iets vertellen in een vreemde taal, natuurlijk met fouten, die begrijpelijk zijn, want de student leert nog steeds de taal en dus is hij nog steeds een beginner. Dat is eigenlijk niet dezelfde bedoeling als *Spreken is Zilver...*, Modul 1. Aan de andere kant, in *Spreken is Zilver...*, Module 2 proberen de studenten ook iets in het Nederlands te zeggen. En daarom is het tweede deel van dit leerboek ook gebaseerd op deze strategie.

SECUNDAIRE STRATEGIEËN

4.1.4 Metacognitieve strategie

Metacognitieve strategie helpt studenten een eigen proces van het leren te verkrijgen. Studenten krijgen iets als 'autoregulatie' van het eigen leren. Deze strategie is het zogenoemde zelfstuderen. De bedoeling van *Spreken is Zilver...* is dat de studenten als een kind leren en een kind leert wel, maar studeert niet. Studenten hebben een begeleider, die de lessen in de goede richting leidt, maar de studenten reguleren hun studies niet.

4.1.5 Affectieve strategie

Deze methode benadrukt de emoties, motivatie en houding van een student, want het kan ook invloed op het taalleren hebben. Één van de oefeningen van *Spreken is Zilver...*, is dat de studenten leren gebaren. Ze leren dat, omdat ze in hun leven ook problemen en emoties hebben. In andere oefeningen staan er verhalen over mensen, die ook het Nederlands leren en die ook hun problemen moeten oplossen. Daarom kunnen we een gelijkenis met *Spreken is Zilver...* zien.

4.1.6 Sociale strategie

Deze strategie betreft teamwork van studenten in de klas. Studenten moeten elkaar helpen en ook de teamwork skills verbeteren. De bedoeling van *Spreken is Zilver...* is teamwork te creëren. De studenten dramatiseren met elkaar, lezen met elkaar, herhalen met elkaar. Deze strategie is de bedoeling van *Spreken is Zilver....*

4.2 Hoe kunnen we de taal verbeteren?

Zoals ik heb gezegd, is er een groot verschil tussen de studenten, die de Nederlandse taal in Nederland of België leren en studenten, die Nederlands in hun eigen land leren. Het grootste verschil is de activatie van de taal. Daarom wil ik graag een vergelijking tussen deze twee groepen maken en die zal in verband met *Spreken is Zilver* uitgelegd worden.

4.2.1 NVT – Nederlands als Vreemde Taal

NVT dat de studenten de vreemde taal in hun eigen land studeren. Dat kan een aantal problemen veroorzaken. Studenten moeten lessen krijgen over grammaticale structuren en voornamelijk moeten ze conversatielessen krijgen. Van *Spreken is Zilver...* krijgen studenten passieve kennis en daarom is het heel belangrijk om deze kennis te activeren.

Comenius' idee was, dat de studenten hun kennis moeten activeren. Passieve kennis moet geactiveerd worden. Ze moeten proberen specifieke zaken zelf in de praktijk toe te passen. Natuurlijk zijn actieve en passieve kennis allebei belangrijk, maar activatie van de passieve kennis is noodzakelijk. Daarom is het heel belangrijk om de kennis van de les, waarin *Spreken is Zilver...* gebruikt wordt, in een conversatieles te oefenen. Natuurlijk kan dat niet vanaf het begin, maar als de studenten al enkele woorden kennen, is het altijd belangrijk om het te oefenen. Een ander aspect is dan grammatica. In *Spreken is Zilver...* zien de studenten zinnen met specifieke grammaticale structuren. Van deze structuren weten ze al, wat het betekent. Maar ze kennen de regels niet, daarom moeten ze al snel met grammaticalessen beginnen. Als de studenten alleen maar de passieve kennis

hebben, kunnen ze veel fouten in hun gesprek maken en misverstanden veroorzaken. Bij het gebruik van *Spreken is Zilver...* is het daarom heel belangrijk om grammaticalesSEN en conversatie toe te voegen.

4.2.2 N2T – Nederlands als Tweede Taal

Dit zijn mensen die de Nederlandse taal in Nederland of België studeren, maar van wie het niet de moedertaal is. Het grootste verschil met NVT is, dat wat studenten in hun lessen leren, ze snel in de praktijk kunnen gebruiken. Deze studenten activeren hun kennis heel snel en dat maakt het studeren van het Nederlands makkelijker. Ze krijgen waarschijnlijk ook grammatica- en conversatielessen, maar de bedoeling van *Spreken is Zilver...* is, dat ze in de lessen modelzinnnetjes leren en daarna veranderen ze de woorden. De grammaticale structuur blijft dan dezelfde. Aan de andere kunnen studenten van NT2 kunnen vrienden vragen om hun fouten te verbeteren. Zoals gezegd in het eerste hoofdstuk, was *Spreken is Zilver...* ontwikkeld voor buitenlandse studenten die naar Nederland kwamen. De bedoeling van dit boek is om passieve kennis van het Nederlands op te bouwen, en daarna in de praktijk te oefenen. Het is altijd makkelijker om een taal te leren in het land, waar de taal gesproken wordt. Het is ook belangrijk te zeggen, dat buitenlandse studenten de Nederlandse taal moeten gebruiken, anders kunnen ze elkaar niet begrijpen.

Wat Comenius ook zei is dat de studenten in de praktijk moeten leren. Ze moeten de problemen begrijpen en ze moeten het oplossen. Het is belangrijk om eigen initiatief te tonen en proberen de passieve kennis te activeren. Wat betreft studenten, die de Nederlandse taal in hun eigen land leren, is het altijd een goed idee in Nederland of België te gaan studeren om hun kennis te activeren.

4.3 Activatie en oefenen van de taal

Hoe kunnen we onze kennis activeren? En hoe kunnen we onze kennis oefenen? Comenius zei : “*Herhaling is de moeder van wijsheid*”¹⁸. Dat betekent dat we alles altijd moeten herhalen zodat we het onthouden.

Comenius heeft de strategieën van taalleren in zes delen verdeeld:

4.3.1 Luisteren

Het is heel belangrijk om de taal te horen. Daarmee kunnen we de uitspraak oefenen, maar we proberen ook om de informatie te begrijpen. Studenten focussen niet alleen op de inhoud van het gesprek, maar ook op de uitspraak en intonatie. Als we een bepaalde taal leren is het altijd belangrijk om de juiste uitspraak te hebben. Studenten Nederlands kunnen vaak een probleem hebben met de uitspraak van *ui* of *eu*. Dat zijn klanken, die ze heel vaak in oefeningen zien of horen, maar ze weten niet precies hoe ze deze klank kunnen maken. Daarom is het heel belangrijk om de taal te horen en de uitspraak te oefenen. Als de studenten de Nederlandse taal in *Spreken is Zilver...* horen, kunnen ze uit de Belgische en Nederlandse uitspraak kiezen. Als ze luisteren naar de luisterfragment van het plaatjesboek, horen ze beide varianten van het Nederlands. De bedoeling van *Spreken is Zilver...* is dat de studenten elke dag de Nederlandse taal horen en zo nieuwe woorden te leren.

4.3.2 Spreken

Mensen zijn heel vaak verlegen om hun kennis van de taal te tonen. Maar spreken is ook een belangrijk deel van taalleren. Spreken is het bewijs dat de student de vreemde taal heeft geactiveerd of dat de student probeert om de vreemde taal te activeren. Voor dit deel is het, volgens Comenius, heel belangrijk om al passieve kennis van de taal te hebben. Anders kunnen de studenten alleen maar de woorden, die ze gehoord of gelezen hebben, zeggen en geen zin vormen.

Spreken is ook heel belangrijk, omdat de studenten hun uitspraak vormen. Daarom is het heel belangrijk om ook fonetieklessen te krijgen.

¹⁸ Latijns spreekwoord zonder bron, dat heel vaak in de 16e eeuw werd gebruikt.

De bedoeling van *Spreken is Zilver...* staat al in zijn naam. Een beroemd spreekwoord zegt: *Spreken is Zilver..., zwijgen is goud.*¹⁹ Dat maakt het verschil tussen NT2 en NVT. Studenten die het Nederlands als tweede taal leren activeren hun kennis en dat betekent dat ze praten met native speakers. Studenten die het Nederlands als vreemde taal leren kunnen dat niet doen en daarom hebben ze conversatielessen nodig.

4.3.3 Schrijven

Schrijven is ook een belangrijk deel van taalleren. Voor schrijven hebben de studenten passieve kennis nodig. Ze moeten een basiswoordenschat en grammaticale structuren kennen. Daarom is het belangrijk om lessen in dit soort vakken te krijgen. Schrijven is ook belangrijk als we nieuwe woordenschat leren (zie alinea 4.4.6 Vertalen). In *Spreken is Zilver...* schrijven de studenten minimaal. Luisteren en lezen zijn de belangrijkste deelgebieden.

4.3.4 Lezen

Lezen is een van de beste oefeningen. Als we lezen, zien we de woordenschat evenals de grammaticale structuren. Met behulp van lezen verbeteren we onze kennis van grammatica, en dat is belangrijk. Wat ook belangrijk is, is dat ook voor lezen de studenten basiskennis van grammaticale structuren en woordenschat nodig hebben. *Spreken is Zilver...* is gebaseerd op de methode van lezen en luisteren. Deze twee deelgebieden zijn dan ook de belangrijkste.

4.3.5 Woordenschat

Als we een taal leren moeten we een nieuwe woordenschat opbouwen. Comenius' idee is, dat de studenten niet uit het hoofd hoeven te leren. Het is altijd makkelijker om een woordenschat met behulp van een andere methode te leren. Daarom bevat *Spreken is Zilver...* veel oefeningen als *Wat hoort er niet bij?* en *Antoniemen, Synoniemen en Complementen*. Dit soort oefeningen helpt om op een andere manier

¹⁹ Een oude latijnse spreekwoord. *SAEPE SIBI ET ALIIS GARRULA LINGUA NOCET* (Walther 27 276)

woordenschat te leren. Wat betreft deze oefeningen, is herhaling altijd de beste oefening. Zoals Comenius zei: “*Herhaling is de moeder van wijsheid*”. Dat klopt wel, en we kunnen het ook in *Spreken is Zilver...* zien. In alle oefeningen herhalen we dezelfde zinnen en woorden, die we al gehoord of gelezen hebben. Een andere manier is om naar luisterfragmenten te luisteren en naar het plaatjesboek te kijken. Met behulp van deze oefening leert de student niet alleen nieuwe woorden, maar ook de uitspraak ervan. En ook tijdens het gebruik van het plaatjesboek wordt één woord drie- of vier keer per les herhaald.

4.3.6 Vertalen

Vertalingen maken is één van de beste oefeningen na activatie van onze kennis maar ook tijdens de studie. Als we proberen nieuwe woorden in het woordenboek op te zoeken, doen we iets actief. We moeten eerst de eerste letter opzoeken, daarna het hele woord. En tijdens het schrijven van het vertaalde woord op papier, herinneren we ons dit al als informatie en zetten dat vast in ons geheugen. Met behulp van dit proces leren we snel nieuwe woorden. Wetenschappers zeggen, dat als we iets opschrijven, we dat beter onthouden dan als we het lezen. Daarom is het belangrijk om nieuwe woordenschat te vertalen en op te schrijven. *Spreken is Zilver...* is gebaseerd op dezelfde als Comenius’ methode en dat betekent dat het precies omgekeerd is. Studenten zelf moeten proberen iets te begrijpen. Daarom gebruiken we in lessen dramatiseren, gebaren, wijs met vinger aan, enz. Studenten leren nieuwe woorden in de vreemde taal, maar ze vertalen hen niet.

Nadat we onze kennis geactiveerd hebben, is vertalingen maken een goede oefening om actieve kennis niet te vergeten. Met vertalen gebruiken we zowel passieve als actieve kennis. We onthouden de woorden, grammatica en uitspraak, maar als we het niet gebruiken, vergeten we het.

4.4. Als we de taal willen oefenen, gebruiken we drie activiteiten:

1. Oefenen
2. Taalproductie
3. Begrip

4.4.1 Oefenen

Als we een nieuwe taal hebben geleerd, moeten we het activeren en herhalen. Herhaling is de basis in het taalleren. Het oefenen van de taal is belangrijk, niet alleen na het leren, maar ook tijdens.

We kunnen verschillende soorten van taal oefenen onderscheiden. Voordat we de vreemde taal activeren, is het belangrijk om hulpelementen of hulpaspecten te creëren. Dat zijn: imitatie, benadrukken van woorden, woorden, die we hebben geleerd met behulp van een situatie of verhaal en ten slotte visueel verband. Met behulp van dit soort aspecten onthouden we de nieuwe woorden iets makkelijker. Na het activatieproces moeten we de taal herhalen. Meestal praten we in dit verband over woordenschat en grammaticale structuren. Daarom is het belangrijk in *Spreken is Zilver...* alles te herhalen.

4.4.2 Productie van de taal

Na activatie kunnen we onze geactiveerde kennis produceren. Dat betekent dat we ervan kunnen profiteren. Productie van de taal betekent praten en schrijven. Met deze activiteiten kunnen we bijvoorbeeld tolk of vertaler worden.

Aan de andere kant kunnen we taalproductie al gebruiken voordat we de vreemde taal activeren. Met behulp van deductie, liedjes, TV programma's, fonetische oefeningen, notities maken, doelen en voorbereidingen maken en plannen, maken we de kennis van de vreemde taal rijker en dit helpt ook om de vreemde taal te activeren.

Een deel van de lessen van *Spreken is Zilver...* bestaat uit liedjes analyseren en daarna zingen. Een andere deel is kijken naar advertenties van meubelen van WEBA, zodat de studenten ook Vlaams horen. De bedoeling van *Spreken is Zilver...* is eigenlijk niet, dat de student direct een vertaler of tolk zal worden. De bedoeling is om te begrijpen.

4.4.3 Begrip van de vreemde taal

Wat betreft begrip van de vreemde taal, praten we over luisteren en lezen. Met deze twee activiteiten breiden we onze woordenschat uit. Dit kan door antoniemen en

synoniemen. We gebruiken ook deductie en fantasie. Als we luisteren naar een tekst, dialoog of als we iets nieuws lezen, kennen we meestal niet elk woord. Daarom gebruiken we deductie en fantasie. We proberen om woorden zelf te begrijpen, zonder gebruik van het woordenboek. We bouwen onze aandacht op en dat is tijdens taalleren het belangrijkste.

CONCLUSIE

In mijn scriptie behandel ik de analyse van *Spreken is Zilver...* met behulp van de methoden die Jan Amos Comenius introduceerde. Deze leermethode is anders dan andere methodes. *Spreken is Zilver...* werd ontwikkeld met een andere bedoeling, maar toch heeft het een positie op universiteiten verworven. Daarom ben ik geïnteresseerd in deze methode en in de analyse ervan op basis van Comenius' principes en methoden.

In het eerste deel heb ik over de ontwikkeling van *Spreken is Zilver...* geschreven. Deze methode was ontwikkeld voor buitenlandse studenten of kinderen van buitenlanders, die geen Nederlands kennen of de basis ervan snel moeten leren, omdat ze nog naar school gaan. Één van de auteurs van *Spreken is Zilver...* heeft me antwoorden op verschillende vragen gegeven. Ik heb vragen gesteld zoals: “Waarom was *Spreken is Zilver...* ontwikkeld? En waarom was het ontwikkeld voor buitenlanders?” Verder hield ik me bezig met de vragen: “Waarom is het verschillend van andere leerboeken voor immigranten? Wat maakt het leerboek speciaal?” En ten slotte interesseerde ik me in: “Wat maakt de lessen spannender dan traditionele lessen?” Siel van der Ree, één van de auteurs van *Spreken is Zilver...*, verduidelijkte de situatie en bedoeling van dit leerboek.

In het tweede hoofdstuk hield ik me bezig met Jan Amos Comenius. Hij was een pedagoog uit Tsjechië, die nieuwe methoden en principes introduceerde van opleidingen en leren. Hij heeft de basis van de moderne pedagogie gelegd. Ik heb de ideeën van Jan Amos Comenius vergeleken met methoden en principes gebruikt in *Spreken is Zilver...* Hij heeft belangrijke didactische boeken geschreven, die ik ook in mijn scriptie heb besproken, en dat zijn bijvoorbeeld *Didactica Magna*, *Didactica* en *Analytische Didaktiek*. Maar het belangrijkste werk voor mijn scriptie was *Schola ludus seu encyclopaedia viva*. Comenius introduceerde een methode, waarmee de studenten leren met behulp van toneel. Het gaat om koning Ptolemius die vier studenten examineerde: Plato, Erasthotenos, Apollonios en Plinius. In realiteit is dit boek bedoeld als een studieboek, omdat als de studenten het boek lezen, ze ook nieuwe kennis verwerven. De naam *Schola ludus seu encyclopaedia viva* is in principe het hoofdidee van Comenius – Leer met plezier of levende encyclopedie. In het tweede hoofdstuk heb ik ook het leven van Comenius in Amsterdam besproken. Ik heb de belangrijkste boeken genoemd zoals: *Opera didactica omnia* en *Lux in*

tenebris. Er wordt gezegd dat Comenius tijdens zijn verblijf in Amsterdam zijn belangrijkste boeken schreef.

In het derde hoofdstuk hield ik me bezig met de analyse van de oefeningen van *Spreken is Zilver*...Elke oefening heeft een specifieke bedoeling. Sommige breiden de woordenschat uit, andere helpen de studenten met grammatica. Ik heb uitgelegd waarom ze specifiek zijn en wat het te maken heeft met de methoden van Jan Amos Comenius.

In het vierde hoofdstuk hield ik me bezig met taalleren en taalactivatie. In dit hoofdstuk heb ik besproken strategieën die ons helpen een vreemde taal te leren en die op basis van Comenius' methoden waren ontwikkeld. Ik heb ook de nadruk gelegd op het verschil tussen N2T en NVT, omdat dat belangrijk is bij de activatie van de kennis. Een groot deel van mijn scriptie verduidelijkt ook de oefeningen en hun bedoeling. Welke oefening bijvoorbeeld voor woordenschat is bedoeld, en welke voor uitspraak. In mijn scriptie heb ik elk type oefening gebruikt in *Spreken is Zilver...*, *Module 1* besproken en geanalyseerd.

Ik heb veel over Jan Amos Comenius geleerd op de middelbare school en ik vond zijn ideeën heel interessant. Nu had ik de kans om zijn ideeën in de praktijk te brengen door een analyse van een leerboek te maken. Ik heb *Spreken is Zilver*...gekozen, omdat het veel typen oefeningen heeft en daarom had ik de kans om elke oefening met de ideeën van Comenius te vergelijken. Omdat in *Spreken is Zilver*...dramatisatie wordt gebruikt, heb ik *Schola Ludus* van Comenius gekozen. Maar *Schola Ludus* is niet het enige boek, dat vergelijkbaar is met *Spreken is Zilver*... Ook boeken als *Orbis Sensualium Pictus* en *Janua lingvarum reserata* hadden dezelfde bedoeling. Eigenlijk waren het drie delen van één idee dat Comenius ontwikkelde. Alle drie hebben dezelfde basis van vaste uitdrukkingen en zinnen waarin de studenten andere woorden plaatsen in plaats van die in de vaste uitdrukking. En dat is precies dezelfde basis als die in *Spreken is Zilver*...– studenten leren zinnen in het Nederlands en daarna veranderen ze woorden in één zin. En daar zag ik de gelijkenis van de twee methoden en daarom heb ik deze twee methoden voor mijn scriptie gekozen.

Literatuurlijst

Nicolette Moutová, Josef Poličenský, *Komenský v Amsterdamu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970

Jan Kumpera, *Jan Amos Komenský : Poutník na rozhraní věků*, Ostrava: Amosium servis, 1992

Jan Patočka, Jiří Kyrášek, *Jan Amos Komenský : nástin života a díla*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957

D.O. Lordkipanidze, z ruského originálu přeložila Eva Schmidtová, *Jan Amos Komenský 1592-1670*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972

Miroslav Hanuš, *Poutník v Amsterdamu*, Praha: Československý spisovatel, 1960

Siel van der Ree, Marion Klapwijk, e.a., *Spreken is Zilver... .., Module 1*, Leiderdorp: Uitgeverij de Kangoeroe, 1995

Siel van der Ree, Marion Klapwijk, e.a., *Spreken is Zilver... .., Module 1, Afbeeldingen*, Leiderdorp: Uitgeverij de Kangoeroe, 1995

Internet bronnen

http://is.muni.cz/do/rect/habilitace/1441/Vlckova/habilitace/HABILITACNI_PRACE_2010.pdf

http://is.muni.cz/th/23594/pedf_d/autoreferat.pdf

https://is.muni.cz/th/84194/pedf_m/Pro_ulozeni.txt

http://eamos.pf.jcu.cz/amos/demo/modules/low/kurz_text.php?id_kap=2&kod_kurzu=demo_6489

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/23_Strategie_uceni_se_cizimu_jazyku.pdf

<https://www.tpr-world.com/>

<http://aucej.cz/starestranky/funkcecvic.htm>

<http://acert.cz/imgdata/167/img83.pdf>

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/23_Strategie_uceni_se_cizimu_jazyku.pdf

www.google.nl

www.wikipedia.nl

Bijlages:

Bijlage 1

Interview met Siel van der Ree, één van de auteurs van *Spreken is Zilver...*

Privé mail, dat heb ik op 18 december 2013 gekregen.

De 5 vragen van MARKI (t.b.v. haar masterscriptie):

1. Waarom is *Spreken is Zilver...* ontwikkeld?
2. Waarom is het ontwikkeld voor buitenlanders? (en niet voor studenten?)
3. Waarom is het verschillend van andere leerboeken voor immigranten? (Waarom denkt u dat het sneller is met SIZ Nederlands te leren?)
4. Wat maakt het speciaal? (Waarom is het zo fun met SIZ, wat maakt het interessant en spannend?)
5. Wat maakt de lessen spannender dan traditionele lessen van het taal?'

1 *Spreken is Zilver...* is begin 80-er jaren ontwikkeld uit de nood. Die deed zich voor in mo-klassen met veel buitenlandse kinderen, die het na een jaar hard en gemotiveerd Nederlands leren toch niet redden in het vervolgonderwijs en dus grotendeels 'drop-outs' werden. Onderzoek van de stand van zaken leverde mij op:

Het accent lag op snel leren spreken van de vreemde taal, niet op het leren verstaan ervan en of het kunnen plaatsen van specifieke taaluitingen.

Er was geen aandacht voor cultuur (i.e. goede manieren en de culturele achtergrond van taaluitingen).

Grammatica- en spellingregels eisten veel tijd op, zonder aantoonbaar rendement te leveren.

Er was over het algemeen meer aandacht voor 'Hoe zit de taal in elkaar?' dan voor 'Hoe verwerf je de taal?'

'Woordjes stampen' en uit het hoofd leren van onbegrepen leerstof werden normaal geacht, althans niet afgeraden.

Voorzover er rendement was, was dit beperkt tot moeizaam & construerend taalgebruik: grammaticale structuren vullen met woordjes in de correcte vorm.

Hoe dan ook leek op deze manier Nederlands leren verspilde tijd en moeite. In Jakarta had ik ooit met (slimme!) Indonesische studenten een vergelijkbare ervaring opgedaan. Dus van *hoe zinvol te leren en te studeren* wist ik al iets. Die ervaring gecombineerd met die van collega's in het veld, die bereid waren andere werkvormen en oefentypen voor me te testen, leidde tot de audio-lexicale aanpak:

audio staat dan voor een goede (= brede en actieve) luistervaardigheid en lexicaal voor de opbouw van een degelijke (= grote en gestructureerde) woordenschat.

2 *Spreken is Zilver...* is in eerste instantie ontwikkeld voor kinderen (op de middelbare school) van gastarbeiders en later voor volwassen migranten, dus een echte Tweede Taal methode. Een tweede taal leer je in het land waar de doeltaal ook de voertaal is. In de loop van de tijd bleek hij ook bruikbaar voor academische studenten in het buitenland, dus een Vreemde Taal (die leer je in je eigen land) methode; voor het eerst in Moskou, waarvandaan docenten nog bij ons zijn komen praten over de achtergronden ervan, later ook elders, zoals Indonesië, Brazilië, België, de Nederlandse Antillen, Duitsland, Engeland, Spanje, Hongarije, Tsjechië en Polen.

Veel later is ook een z.g. v.v.t.o.- (vroeg vreemde talen onderwijs)variant ontwikkeld voor kids van 4 tot 8 jaar op de Nederlandse Antillen.

Zie: <http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/TPR.html>

en:

<http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/v.v.t.o.html>

3 De verschillen zitten hem in het uitgangspunt en de gekozen werkvormen en oefentypen.

Het **uitgangspunt** is de leerling en hoe die zo snel mogelijk de taal en cultuur kan leren (kennen).

De **werkvormen** zijn TPR & TPRS, Muziek, Drama, Grammatica van het woord en Coöperatief leren. Je vindt ze beschreven op <http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/TPR.html>.

De **oefentypen (die uit die werkvormen voortvloeien)** zijn er te veel om hier te noemen. Je kunt ze downloaden via onze website http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/De_ALM_oefentypologie.html

Het resultaat van deze combinatie is dat je de taal razendsnel oppikt en niet meer hoeft te gaan zitten leren: *taalleren zonder te leren* of *niet intentioneel, maar gestuurd incidenteel leren*.

Mijn eerste uitgever is dankzij de miljoenenomzet (zo hoorde ik later) van *Spreken is Zilver.....* rijk geworden! Het rendement is dan ook in de praktijk aangetoond. Kijk maar eens bij wat beoordelingen op onze website: http://www.tpr-in-nederland.nl/tpr-in-nederland.nl/Ervaringen_met_de_A.L.M..html

4 De vraag is of het zo fun is met Spreken is Zilver... een vreemde taal te leren. Dat hangt van nogal wat factoren af, waarbij de docent natuurlijk de hoofdfactor is. Maar ook leerlingen kunnen het er moeilijk mee hebben, met name de z.g. exacte leerstijlen en nogal wat oudere, veelal oerconservatieve personen.

Mijn eigen ervaringen zijn heel positief en lopen parallel met de beschreven ervaringen (Zie punt 3). De cursisten hebben veel plezier met elkaar, dankzij de werkvormen, die uitnodigen tot samen werken en lachen. Ook het samen zingen is in de meeste culturen echt aanstekelijk. De mentale inspanningen van de oefeningen zijn productief en ze vervelen niet. En het domme stampen is er niet meer bij.

Natuurlijk moet hierbij niet vergeten worden, dat *Spreken is Zilver...* slechts als basiscursus is opgezet, die in een hoog tempo doorgenomen moet worden (om daarna over te gaan op -vreemde-vaktaal). De leergang spreiden over langer dan een jaar kan het plezier compleet bederven.

5 De lessen zijn spannender dan traditionele vreemde taallessen als de docent (al weer die docent) zich houdt aan de Docentenhandleiding en dus alleen doet wat in een groep gedaan kan worden: huiswerk snel laten doornemen (door de studenten) en daarbij onderlinge discussie stimuleren, veel drama doen en veel met muziek werken. Het bevorderen van presentaties voor elkaar is eveneens een pluspunt.

De inhoud gaat daarbij vóór de vorm en spieken & voorzegggen zijn beter dan vastlopen, dat is ongeveer het omgekeerde van traditioneel taalonderwijs.

2. Yildiz' ervaringen

Achtergronden, een impressie

Yildiz is een Koerdische man van 22 jaar, nu twee maanden in Nederland. Gisteren heeft hij een brief gekregen, waarin staat dat hij a.s. maandag naar school kan om Nederlands te leren. Hij moet elke dag komen en hij krijgt drie en half uur les per dag. Gelukkig is de brief vertaald in verschillende talen, en spreekt Yildiz goed Frans. Hij is ontzettend benieuwd in wat voor klas hij komt.

Het zal wel een groep zijn met allemaal Koerdische mensen en een docent die niet alleen Nederlands, maar ook Koerdisch spreekt of misschien een groep waarin meer nationaliteiten zitten, maar waar iedereen Frans of Engels spreekt.

's Maandags om kwart voor negen stapt Yildiz de school binnen. Het is er erg druk, er lopen honderden leerlingen en er worden verschrikkelijk veel verschillende talen gesproken. Yildiz loopt direct door naar lokaal 0.1, daar moet hij zijn, stond in de brief. In het lokaal zitten al een paar cursisten. 'Hallo', zegt Yildiz, 'Hallo', zegt iemand. De anderen zwijgen. Yildiz gaat zitten. Er komen nog meer cursisten het lokaal binnen, sommigen groeten, de meesten zeggen niets. Voor de rest is het heel stil in het lokaal. Yildiz zelf is ook gespannen.

Om vijf voor negen komt de docent. Het is een jonge vrouw! En ze begint meteen iets in het Nederlands te vertellen. Yildiz schrikt zich een ongeluk: hij spreekt nog geen Nederlands! O, hij zit natuurlijk in de verkeerde groep! Hij wacht tot de docent uitgesproken is en wil haar in het Frans uitleggen dat hij in de verkeerde groep zit. Maar de lerares glimlacht, schudt haar hoofd en zegt: 'Nee, alleen Nederlands ... óf niets.' Ze maakt er een heel duidelijk gebaar bij. Dat begrijpt Yildiz. Hij zal haar dan na de les wel vertellen dat hij in de verkeerde klas zit.

De lerares schrijft haar naam op het bord en spreekt die een paar keer uit. Ze laat alle stoelen in een kring zetten en iedereen z'n naam zeggen en het land waar hij vandaan komt. Er zit nog een Koerdische jongen in de klas: Haidar, Leuki! Daar kan Yildiz in de pauze mooi even mee praten. De lerares doet een soort spel en na een kwartier kent Yildiz de meeste namen.

Dan moet iedereen weer achter een tafeltje zitten en deelt de lerares een boek met plaatjes uit. Bij die plaatjes spreekt ze steeds een woord of een zinnetje uit. Natuurlijk pakt Yildiz iets om z'n woord op te schrijven, anders kan hij het niet onthouden.

Maar de lerares komt naast hem staan, wijst naar zijn potlood en zegt 'Niet schrijven, maar luisteren!'. Ze maakt gebaren met haar hand en schudt haar hoofd. Yildiz begrijpt dat hij niet mag schrijven! Dat vindt hij maar gek: wat is onderwijs zonder schrijven nou? Hij zit hopelijk niet in een groep analfabeten! Nou ja, hij legt z'n potlood neer. 'Alleen luisteren!', herhaalt de lerares, doet haar handen rond haar oren en zegt nog een keer: 'Luisteren, niet schrijven, niet praten, alleen luisteren.' Bij alles maakt ze passende gebaren.

'Hé', denkt Yildiz opeens, 'ik begrijp haar, die woorden *luisteren, schrijven, praten* en *niet*, zij communiceert niet alleen met taal, maar ook met handgebaren en mimiek!'

Hij kijkt in zijn plaatjesboek en luistert geconcentreerd naar de woorden en zinnetjes die de lerares zegt: '... cursist, de leraar, het vliegtuig, de man, een vrouw loopt op straat, zij gaat naar school, hij ook ...'. Eerst zegt ze het snel en moeilijk verstaanbaar, dan langzaam en duidelijk. Alles komt wel vaak terug. De meeste woorden herkent hij na een poosje wel, maar hij kan ze beslist nog niet uitspreken of gebruiken. En dit is toch de bedoeling? Het zijn ook wel erg veel nieuwe woorden, het

houdt maar niet op. Zou hij die nu allemaal moeten kennen, aan het eind van de les? Dat lukt hem nooit: hij is een normaal mens, wat denken ze hier wel?

'Boeken dicht, alsjeblieft', vraagt de docent. Ze sluit zelf met een klas haar boek en wijst naar de boeken van de cursisten. 'Boeken dicht', zegt ze nog een keer en maakt een gebaar met haar handen. Yildiz begrijpt dat hij zijn boek weer moet sluiten, de anderen doen het nu ook.

'Nasser, sta jij eens op, alsjeblieft', zegt de docent. Nasser kijkt verbaasd naar de docent: zijn boek is dicht en er ligt niets van hem op de grond. Hij snapt er niks van en dat is heel duidelijk te zien ook.

'Geen probleem, Nasser', zegt de docent, 'straks snap je het wel! Yildiz, sta jij eens op, als je wilt.'

Maar Yildiz begrijpt evenmin wat de docent bedoelt. Hij kijkt om zich heen: niemand begrijpt er wat van! Zie je wel! Maar Laila, die naast Yildiz zit, die begrijpt het wel en ze maakt een gebaar. Nu begrijpt Yildiz het ook; hij gaat staan. 'Dank je wel, Laila!', zegt de docent en lecht naar Laila. Die kijkt trots rond. 'Dank je, Yildiz, ga maar weer zitten', zegt de docent. Het is weer even stil, Yildiz kijkt naar Laila, die maakt een gebaar en tikt op zijn stoel. Juist, hij mag weer gaan zitten, Yildiz begrijpt het. Dan is Nasser aan de beurt: die reageert nu heel wat vrolier en kijkt allang niet meer zo benauwd.

Het is leuk, Yildiz begrijpt snel wat de docent bedoelt. Met elkaar leren ze veel nieuwe woorden, zinnetjes en goede manieren: 'coöperatief werken' noemt de docent dat later. 'Als ik het geraden heb, voel ik me lekker! Nu leer ik de taal eigenlijk net zoals mijn nichtje van anderhalf', denkt hij. 'Zo leert mijn zusje haar ook Koerdisch.'

De bel gaat. Het is al pauze. Dat is snel gegaan.

De docent opent de deur, maakt een uitnodigend gebaar, loopt naar de kantine en wijst daar alles aan.

Yildiz haalt koffie uit de automaat en gaat bij Haidar zitten. Haidar heeft totaal 12 jaar op school gezeten, hij kan dus ook lezen en schrijven. 'Waarschijnlijk zit ik toch wel in de goede groep', denkt Yildiz, 'het moet gewoon een speciale vorm van taal leren zijn.'

Na de pauze krijgen ze van de docent een ander boek: 'Verwerkingsoefeningen' heet het.

Hé, daar staan de woordjes in die ze gehoord hebben. Nooit gedacht dat je goedemorgen zo zou schrijven! 'Daarom mocht ik het natuurlijk niet opschrijven', begrijpt Yildiz, 'ik had het vast en zeker fout gedaan.'

Ze gaan met de woordjes en zinnetjes aan het werk: een soort denksport en puzzelspelletjes lijkt het wel. Yildiz begrijpt heel veel en ... leert er ook nog veel bij. Zo kan hij het allemaal makkelijk onthouden: Eerst horen, dan reageren en laten zien dat je het begrijpt, dan kijken naar de manier waarop het woord geschreven is en met de woorden gaan werken, zodat je de betekenis niet meer vergeet. Geinig.

Het is kwart voor twaalf. Over een kwartier is de les afgelopen. De lerares schrijft alle woorden die ze geleerd hebben op het bord. Dat zijn er héél wat en Yildiz weet van bijna alle woorden de betekenis! De andere cursisten zijn ook verbaasd.

Snel willen ze ook de vertalingen erbij zetten, maar weer schudt de docent haar hoofd. Niet doen, alleen Nederlands. Nou daar begrijpt hij weer niets van. Als hij elke dag meer dan 100 woordjes moet leren, dan zal hij toch regelmatig het één en ander vergeten en dan moet hij het even op kunnen zoeken. Logisch toch, nou ja, hij ziet morgen wel weer.

Het is de vierde dag dat Yildiz op school zit. Hij vindt het erg leuk en leert veel. Veel meer dan hij zelf voor mogelijk houdt. Samanta begrijpt niet wat het woord *vrees* betekent, Nasser helpt haar. Hij zegt iets in het Arabisch. Oei, dat gaat niet goed, Nasser heeft het over *vis*. Samanta knikt, zij heeft het begrepen. De lerares schudt haar hoofd. 'In het Nederlands!'

zegt ze.

'Biefstuk', zegt iemand. Samanta kijkt naar de lerares. Ja, biefstuk is vlees en gehakt is ook vlees. De lerares maakt duidelijk, dat je beter het plaatje kunt opzoeken, dan een vertaling geven. 'Foutje', zegt Nasser. 'Een heel goed foutje!', zegt de lerares. Nu is Nasser weer verbaasd. Yildiz heeft weer iets geleerd: gewoon Nederlands begrijpen en niet vertalen dus.

'Boeken dicht!', zegt de lerares weer.

Ze zet muziek op. Muziek! Wat moet muziek nou op school? Ze hebben wel wat beters te doen; gewoon taaliëren. Het is een eenvoudig liedje. Sommige woorden kan Yildiz wel verstaan, maar van het liedje zelf begrijpt hij niets. Het liedje wordt een paar keer gedraaid en na een poosje wordt het vertrauwer. Hé, hij herkent een heel zinnetje: 'Doe niet zo dom!' Hij wil het direct opschrijven, maar bedenkt: 'Doe niet zo dom!!! Als het al in mijn hoofd zit, hoeft het niet in m'n schrift!'

Dan gaan ze naar het computerlokaal. Met z'n tweeën voor een computer, Yildiz wil naast Haidar gaan zitten. Maar de docent vindt dat geen goed idee: voor het vertalen natuurlijk, je kunt veel beter elkaar in het Nederlands helpen. Yildiz begrijpt het al. Hij gaat nu naast Jurate, een meisje uit Litouwen, zitten. Zij vindt het allemaal maar heel erg moeilijk. Maar Yildiz begrijpt al heel snel hoe hij met de computer moet werken. Heel makkelijk en heel leuk, het lijkt wel weer een spelletje. Hij probeert het Jurate uit te leggen, soms in het Nederlands, maar meestal praat hij met z'n armen en benen, net als de docent, iedereen doet dat hier.

Het is nu vier maanden later.

Yildiz zit weer naast Jurate. Samen schrijven ze een Nederlandse brief. Yildiz begrijpt de dingen sneller dan Jurate. Hij helpt Jurate altijd. Die vindt dat heel fijn en het is voor hem zelf ook goed. Hij heeft ontdekt dat hij het zelf veel beter leert, als hij een ander de dingen in het Nederlands moet uitleggen. Hij heeft onwaarschijnlijk veel geleerd in deze vier maanden. Het programma is heel afwisselend geweest: ze hebben veel met elkaar gespeeld, 'Tee Pee Er Plus en drama' noemt de docent het. Daardoor begrijpt hij nu ook veel meer van de Nederlandse cultuur. Als hij ergens op bezoek gaat en hij een koekje krijgt aangeboden, eet hij echt de hele trommel niet leeg. Ze hebben er trouwens met elkaar wel vreselijk om gelachen, dat Nederlanders zo krenterig overkomen. En als hij in de trein een tas op een stoel ziet staan, vraagt hij gewoon of die plaats vrij is, en gaat hij niet het hele eind van Rotterdam naar Zwolle staan. Dat heeft hij op school geleerd. Wat heeft hij daarbij trouwens veel gelachen en hoe goed is het voor de sfeer in de groep. Je leert elkaar echt goed kennen en begrijpen, iedereen babbelt Nederlands met elkaar en bang om fouten te maken is niemand meer, want dat doen ze allemaal toch! 'Er zijn goede fouten', zegt de docent dan, 'die kan ik gebruiken om te laten horen, hoe het beter kan!' Soms heeft ze het zelfs over 'een mooie fout!', want die kan al door de klas zelf verbeterd worden.

In het begin had men wat moeite met het verschil tussen een waar antwoord en een goed antwoord. Een antwoord is waar, als iedereen het begrijpt en het op zich niet onlogisch is; een antwoord is ook goed als het volgens iets waar is, bijvoorbeeld een theorie, het geloof, een culturele mindemeid, etc. Er is een cursist die na een paar weken vertelde, dat hij eerst erg kwaad was geweest dat de docent niet gewoon talkens zei, wat het moest zijn. 'Zo hoorde het toch eigenlijk!', vond hij. Maar hij had gemerkt, dat hij steeds meer benieuwd raakte naar wat anderen ervan dachten en soms vreselijk gelachen had om de ideeën van Souad, die werkelijk altijd iets anders dacht. 'Ik heb democratie in de praktijk geleerd', zegt hij weer

later, 'want zo leer je luisteren naar elkaars overtuigingen. En je leert ook een beetje argumenteren.'

Jurate werd ook wel eens kwaad, bijvoorbeeld die keer dat ze de klas uitging, nadat de docent dat geschreeuwd had: 'Erult jij!'. Maar ze mocht juist niet reageren op zulke onbeschofteden! En ze was net zo trots, dat ze het goed geraaden had. Of als ze een goed antwoord gaf op een vraag, waar ze helemaal geen antwoord op mocht geven! Het kostte haar veel moeite te wennen aan dat zgn. *kritisch luisteren*; dan moet je er eerst op letten, of de vraag wel beleefd gesteld wordt. En als er bijvoorbeeld geschreeuwd wordt of als ze je als een kind behandelen, dan moet je eerst dáárop reageren.

Ook dat '*inhelig (of productief) luisteren*' viel niet mee; via de computer moesten ze eraan wennen om op een dubbele manier naar Nederlanders te luisteren. Ze moesten niet alleen letten op wat je het best kon verstaan (de zgn. 'hoofdzaken'), maar ook proberen het belangrijkste te onthouden om het eventueel in een antwoord te gebruiken! 'Je hebt elementen uit de vraag nodig voor het antwoord!', zei Said, die ze 'de filosofie' waren gaan noemen. 'Je moet gewoon de belangrijkste woorden onthouden!', zei Jurate heel praktisch. De eerste keren voor de computer had Yildiz nooit goed geluisterd en had hij geen antwoord op de vraag: Jurate wel, die was daar stukken beter in. Maar die had weer veel moeite met dat raden. Elke keer als ze de docent vroeg een woord uit te leggen, zei die tegen haar: 'Ik ben je wandelend woordenboek niet! Raad het maar uit het verband of de situatie of zoek het gewoon zelf op.' En dan moesten ze het notabene opzoeken in een ... Nederlands-Nederlands woordenboek! En een woord opschrijven mocht alleen met een hele zin erbij! Jurate had daar veel moeite mee: een docent moest volgens haar gewoon alles goed uitleggen.

Vaak hebben ze gewerkt met muziek, tekenfilms en andere video's, ze hebben veel spelletjes gedaan waarin het ontdekken ieren centraal stond, puzzelen, raden, werken met de computer enz. Heel gek vonden ze de eerste keer 'Body grammar'. Je stond weer eens in de kring en ging dingen 'op een rijtje' leren, zoals tellen, de maanden van het jaar, het alfabet of heel moeilijke zinsconstructies en dat deed je dan door soms te zwijgen, dan weer door gebaren te maken, soms iets uit te beelden, of soms weer wel iets te zeggen. Een keer was er zelfs een vreselijk moeilijk woord, en die docent naar zeggen: 'Nee, juist niet uitspreken! Denk het eerst heel vaak! Spreek het alleen inwendig uit.' Je werd er wel héél moe van! Na enige tijd moesten ze eenvoudige tekstjes meenemen van huis, waarvan ze ook nog eens de moeilijke woorden zelf moesten opzoeken.

Yildiz heeft gemerkt dat hij dingen veel beter kan onthouden als hij er op al die verschillende manieren mee bezig is. Eigenlijk heeft hij op die manier heel veel geleerd zonder ooit iets uit het hoofd te hoeven leren.

Zelf verstaat hij bijna alles wat Nederlanders tegen hem zeggen, hij kent hun cultuur.

Natuurlijk heeft hij nog problemen met de taal, maar hij voelt dat hij nog steeds elke dag veel leert. Als hij een brief krijgt van de vreemdelingenpolitie, weet hij hoe hij die moet lezen; hij heeft echt niet alle woorden te begrijpen om de boodschap eruit te kunnen halen. Hij heeft geleerd hoe hij met z'n taalprobleem om moet gaan: kalm blijven en selectief zijn. Als je nu maar rustig doorluistert of doorleest, wordt het belangrijkste vanzelf duidelijk en doen die paar nieuwe woordjes er niet zoveel toe. Daar zal hij jaren later, bij het leren in deze tweede taal, nog plezier van hebben.

Resumé v češtině

Ve své bakalářské práci se zabývám porovnáním metod Jana Amose Komenského s metodami použitými v nizozemské učebnici Spreken is Zilver... . Toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, že dosud nebyla provedena analýza nizozemské učebnice a jejich cvičení. Jelikož metody a principy J.A. Komenského patří k funkčním dodnes, rozhodla jsem se vypracovat porovnání jeho známého díla Schola Ludus a Spreken is Zilver... na základě podobných znaků.

Cílem mé práce je vytvoření podrobné analýzy cvičení z učebnice Spreken is Zilver... na základě dodnes používaných principů a metod J.A. Komenského. Vymezila jsem si čtyři základní oblasti, kterými se ve své práci zabývám. V závěru mé práce vysvětluji podstatu učení se cizích jazyků a jejich procvičování.

První kapitola pojednává o vzniku a vývoji učebnice Spreken is Zilver... , kterou vytvořil Siel van der Ree a kolektiv. Na základě interview s autorem knihy byla vypracována kapitola nejen o vzniku a vývoji, ale i o podstatě.

V druhé kapitole se zabývám životem J. A. Komenského, jeho nejslavnějšími díly, rozbořím hru Schola Ludus, která zastává zároveň funkci encyklopedickou, jeho pobyt v Amsterdamu a v neposlední řadě principy a názory velkého pedagoga českých dějin. V závěru této kapitoly provádím aplikaci principů J.A. Komenského na Spreken is Zilver... .

Následující kapitola je podstatou a cílem mé bakalářské práce. Zabývám se v ní analýzou cvičení ze Spreken is Zilver... a aplikací metod J. A. Komenského. Vysvětluji, v čem cvičení spočívají a zabývám se jejich cílem. Závěrem této kapitoly popisují cíl této učebnice, což je vývoj pasivní znalosti nizozemského jazyka.

V poslední kapitole své bakalářské práce vysvětluji rozdíl mezi studenty nizozemského jazyka přímo v dané zemi, tudíž jako druhý jazyk (NT2), a studenty, kteří nizozemštinu studují jako cizí jazyk (NVT). Zároveň vysvětluji rozdíl mezi těmito studenty ve spojitosti s učebnicí Spreken is Zilver... . V neposlední řadě se věnuji strategiím, které nám pomáhají se jazyk naučit, v nichž některé nejsou v souladu s učebnicí Spreken is Zilver..., ale naopak jsou úzce spojené právě s rozdílem mezi studenty NT2 a NVT. Závěrem této kapitoly vysvětluji podstatu zaktivňování znalostí získaných na hodinách Spreken is Zilver....

English Abridgement

In my bachelor thesis I deal with comparison of methods of Jan Amos Comenius with methods used in dutch textbook Spreken is Zilver... . I chose this topic because of the reason that there has never been done analysis of the Dutch textbook and its exercises. Since methods and principles of Jan Amos Comenius belong to the functional once till today, I decided to compare his famous work Schola Ludus with Spreken is Zilver... on the basis of their similarities.

The aim of my work is to create on basis of principles and methods of Jan Amos Comenius that are being used till today a detailed analysis of exercises from Spreken is Zilver... . I have chosem four specific areas that I deal with in my work. At the end of my thesis I explain the essence of studying foreign languages and their exercsining.

The first chapter is focussed on the origin and development of the textbook Spreken is Zilver..., which was made by Siel van der Ree and his team. On the basis of an interview with the author of the book was the chapter created not only in connection to its origin and development, but also to its essence.

In the second chapter I focus on life of Jan Amos Comenius, his most famous works, analysis of drama Schola Ludus that has as well an encyclopaedic function, his stay in Amsterdam and finally, the principles and opinions of the great pedagogue that Czech history ever had. In the conclusion of this chapter I applicate principles of Comenius on Spreken is Zilver... .

The next chapter is the essence and aim of my work. I focus there on analysis of exercises used in Spreken is Zilver... and application of methods of Jan Amos Comenius. I explain their intention and I deal with their aim. The closing of this chapter is about aim of this textbook, which is development of passive knowledge of Dutch language.

In the last chapter of my bachelor thesis I describe the difference between students of Dutch language in the given country, which mean their second language (NT2) and students who study Dutch language as a foreign language (NVT). Meanwhile I describe difference between those students in connection to the textbook Spreken is Zilver... . And finally, I pay attention to the strategies that help us to learn foreign language, among which some of them are not in harmony with Spreken is Zilver... , however, they are very widely connected to the difference between NT2

and NVT. In the conclusion of the last chapter I explain the essence of activating of knowledge acquired during lessons of Spreken is Zilver... .

ANOTACE

Jméno: Markéta Šemberová

Název katedry a fakulty: Univerzita Palackého v Olomouc, Filozofická fakulta, katedra nederlandistiky

Název diplomové práce: Spreken is Zilver ... aneb Škola hrou

Vedoucí diplomové práce: Drs. Bas Hamers

Počet stran: 47

Znaky včetně mezer: 77 234

Klíčové znaky: Spreken is Zilver, analýza, Schola Ludus, Škola Hrou, Jan Amos Komenský, principy, metody, strategie

Krátká charakteristika

Ve své bakalářské práci se zabývám aplikací metod a principů J. A. Komenského v učebnici *Spreken is Zilver...*. Začátek mé práce je věnován vzniku učebnice *Spreken is Zilver...*. Tato kapitola by měla čtenáře seznámit s podstatou vzniku a vývoje *Spreken is Zilver...*. V následující kapitole se věnuji životu J. A. Komenského. Tato část má seznámit čtenáře s životem velkého českého pedagoga, jeho pobytem v Amsterdamu, jeho nejznámějšími díly a jeho názory, principy a metody v pedagogice, které jsou viditelné jednoznačně v jeho hře *Schola Ludus*. Toto dílo slouží jako divadelní hra, jejíž podstatou je také encyklopedická funkce. V následující kapitole se zabývám analýzou cvičení z učebnice *Spreken is Zilver...*, která by čtenářům měla poskytnout představu o podstatě této knihy a metod J. A. Komenského. V poslední kapitole své bakalářské práce se věnuji rozdílu mezi studenty nizozemštiny, ať už jako druhého jazyka nebo cizího, aktivačnímu procesu znalostí cizího jazyka a jeho procvičování. Na základě vyhodnocení metod a principů J. A. Komenského jsem se pokusila o provedení analýzy učebnice *Spreken is Zilver...*